

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Integratie en samenleven in Nederland

Beleids Theorie, beleidsinformatie en beleidsimplicaties

Mechelen

22 november 2023

Arjen Verweij

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Directie Samenleving en Integratie

Opzet

- De maatschappelijke context
- Integratie en samenleven, het concept
- Beleidstheorie
korte schets van de opzet en werkwijze van het integratie- en samenlevenbeleid in Nederland
- Beleidsinformatie
- Beleidsimplicaties

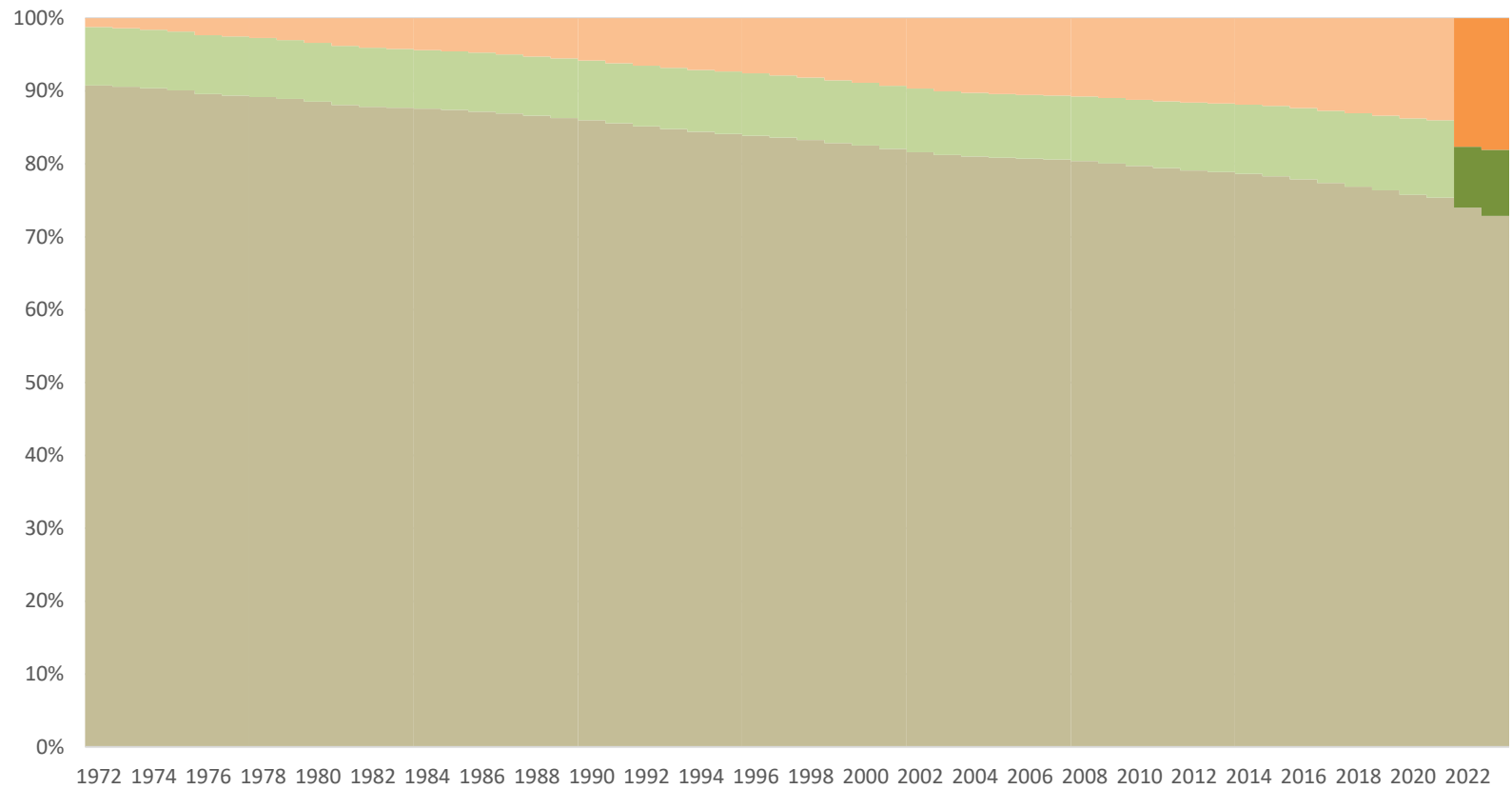

Maatschappelijke Context

Bevolking naar migratieachtergrond en jaar

Bron: CBS, Statline

■ zonder migratieachtergrond ■ westers ■ niet-westers ■ Europees ■ Buiten-Europees

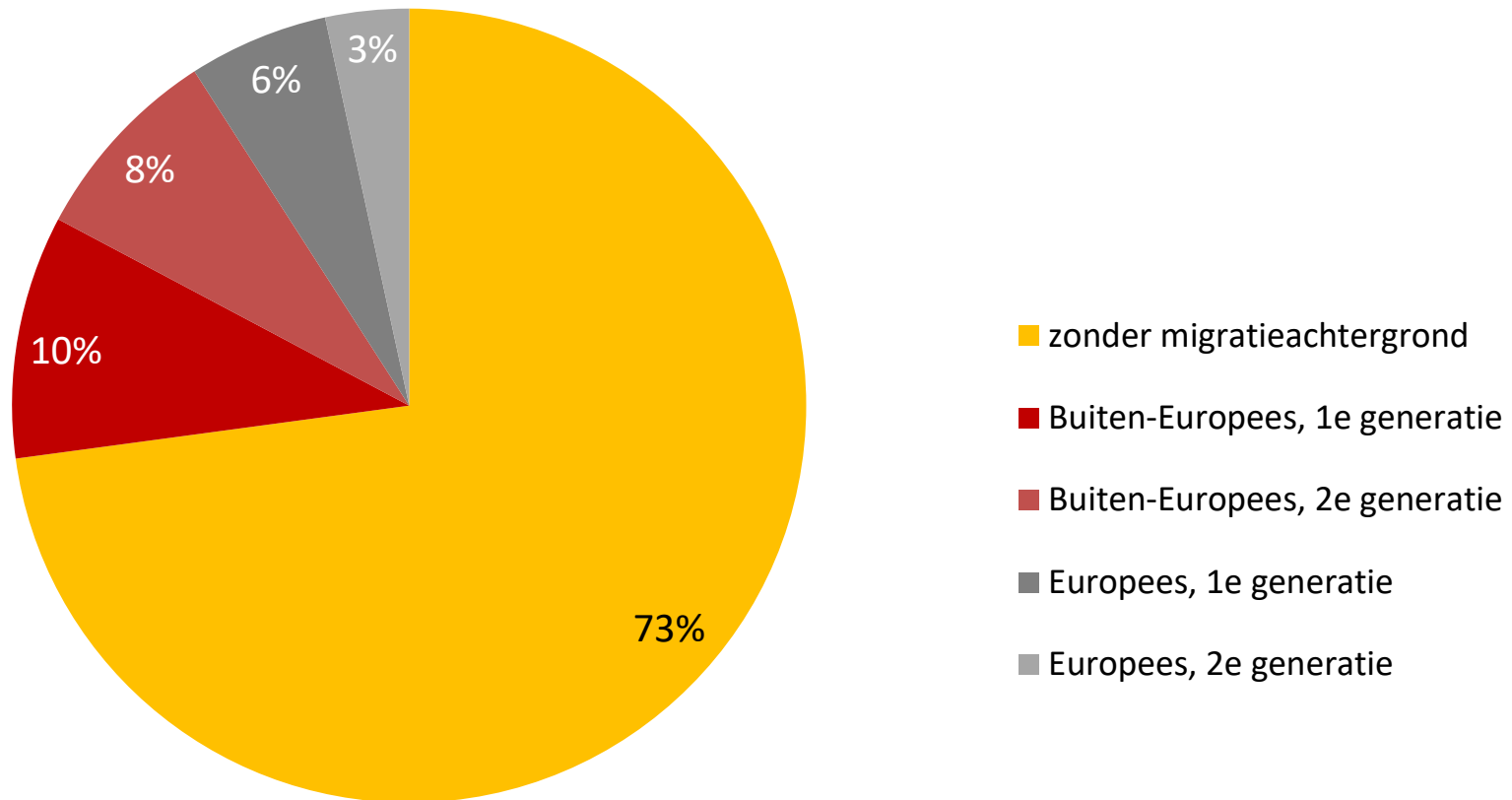

Herkomstgroepen > 100.000, 1-1-2023 (x 1.000)

Achtergrond	aantal	%
Autochtoon Nederlands	12,978	72,9
Turks	444	2,5
Marokkaans	425	2,4
Surinaams	363	2,0
Indonesisch	360	2,0
Duits	353	2,0
Pools	233	2,0
Nederlandse Caribisch	190	1,1
Belgisch	137	0,8
Syrisch (1-1-2022)	126	0,7

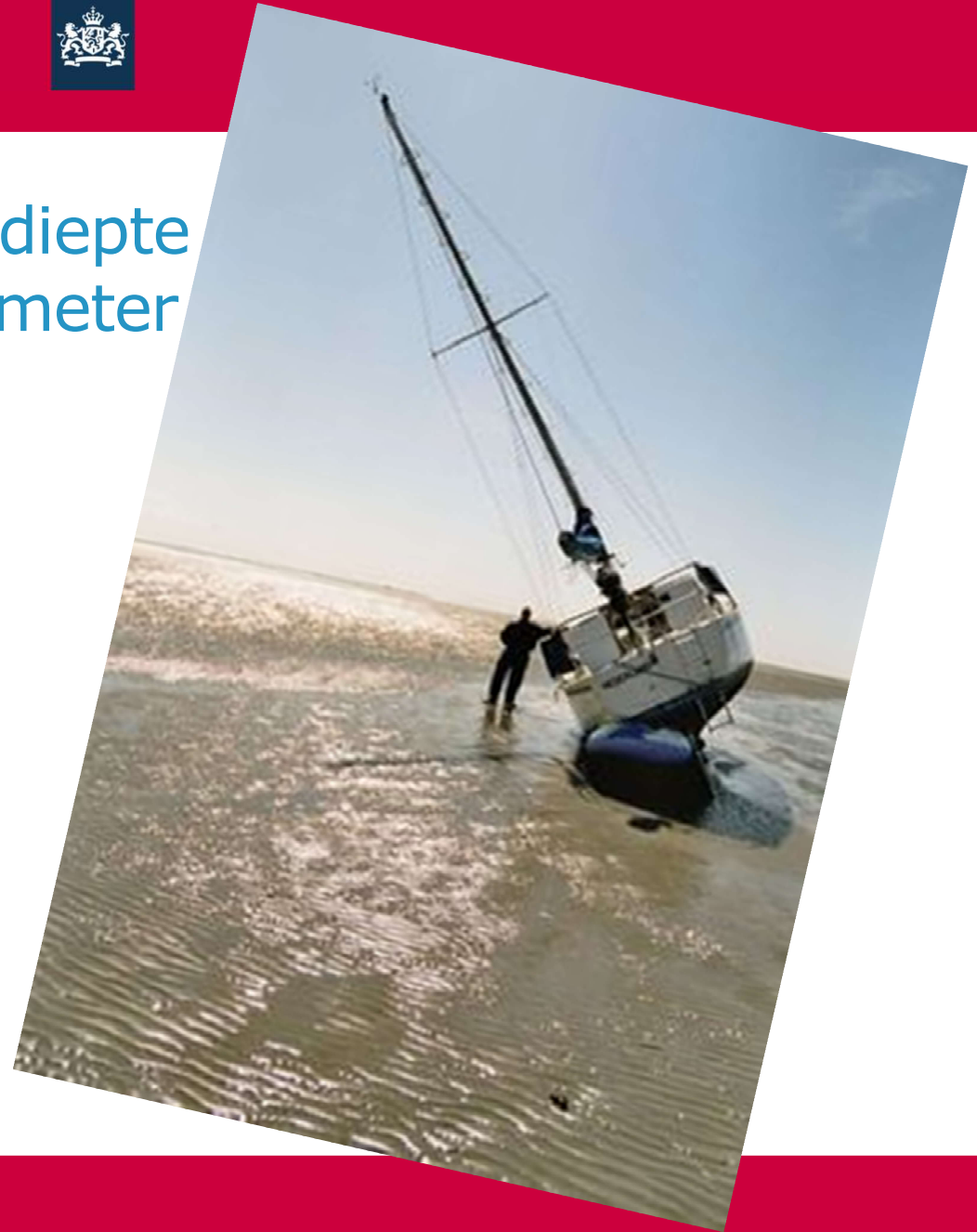
Bevolking naar achtergrond 1-1-2023

De ***gemiddelde*** waterdiepte
op de Waddenzee is 1 meter

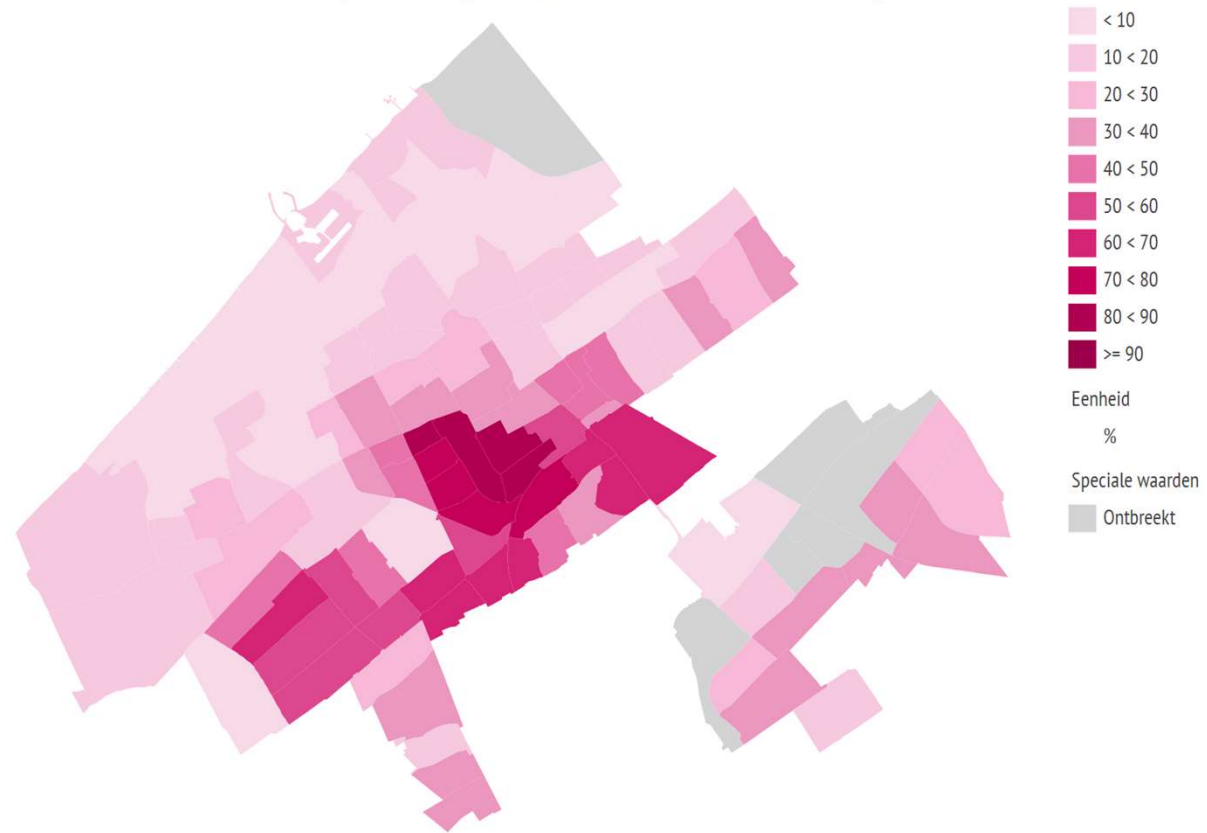
...

Etnische concentratie van *niet-Westerse* migratieachtergrond in Den Haag, 2016

Percentage naar achtergrond Niet-westers 2016 - Buurten van Den Haag

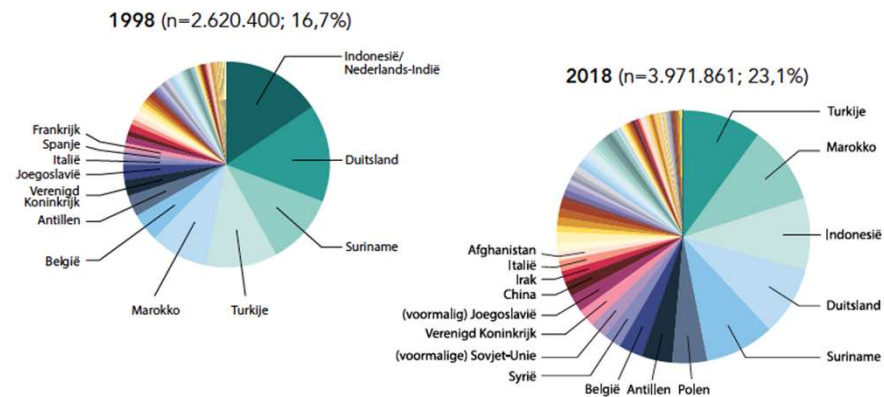
Bron: BRP

Toenemende verscheidenheid, *terugkijkend* (WRR 2020)

- Naar herkomst

Figuur 4. De omvang van en de onderverdeling in verschillende herkomstgroepen van de bevolking met een migratieachtergrond op 1 januari 1998 en 2018

© WRR 2020 | Bron: CBS

- Naar motief en status
- Naar verblijfsduur (“vlottendheid”)
- Tussen gemeenten (“majority minority cities”)

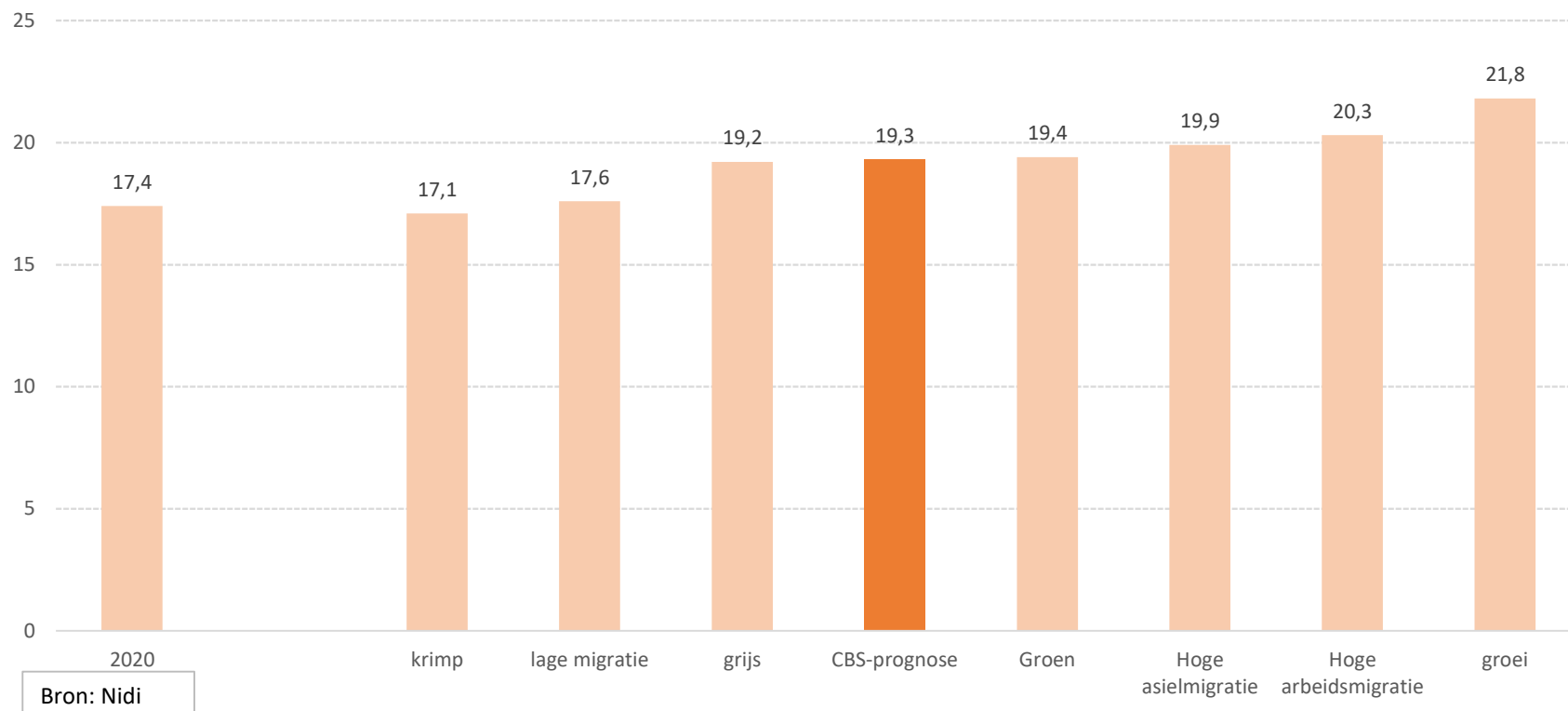
Toenemende verscheidenheid, *vooruitkijkend* (Nidi, 2020)

- In 2050 is Nederlandse bevolking
 - **G**roter **D**rukker
 - **G**rijzer **D**ubbelgrijs
 - **G**emengder **D**iverser

Drukker

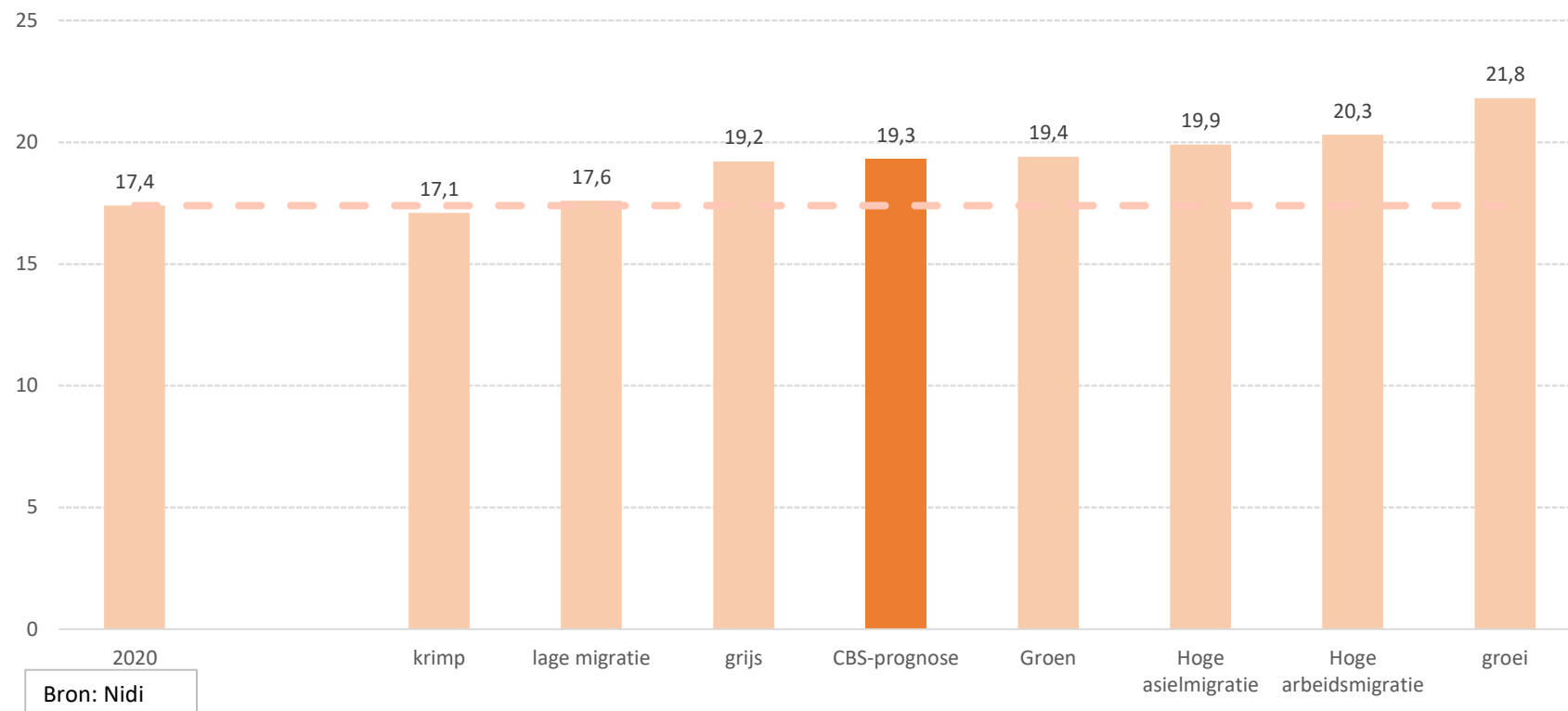
Omvang van de bevolking in 2020 en volgens prognose en 7 varianten in 2050 (miljoenen)

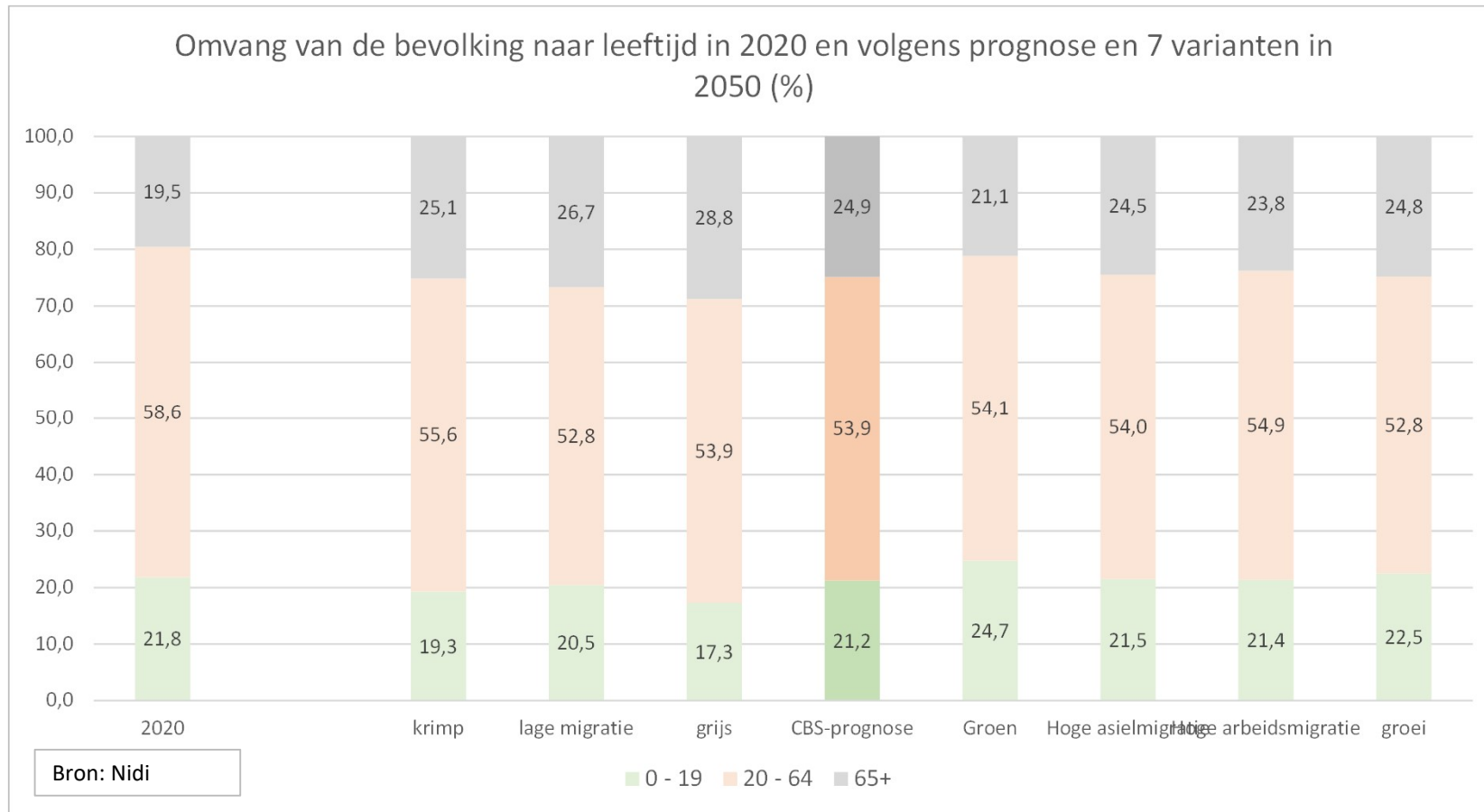
Drukker

Omvang van de bevolking in 2020 en volgens prognose en 7 varianten in 2050 (miljoenen)

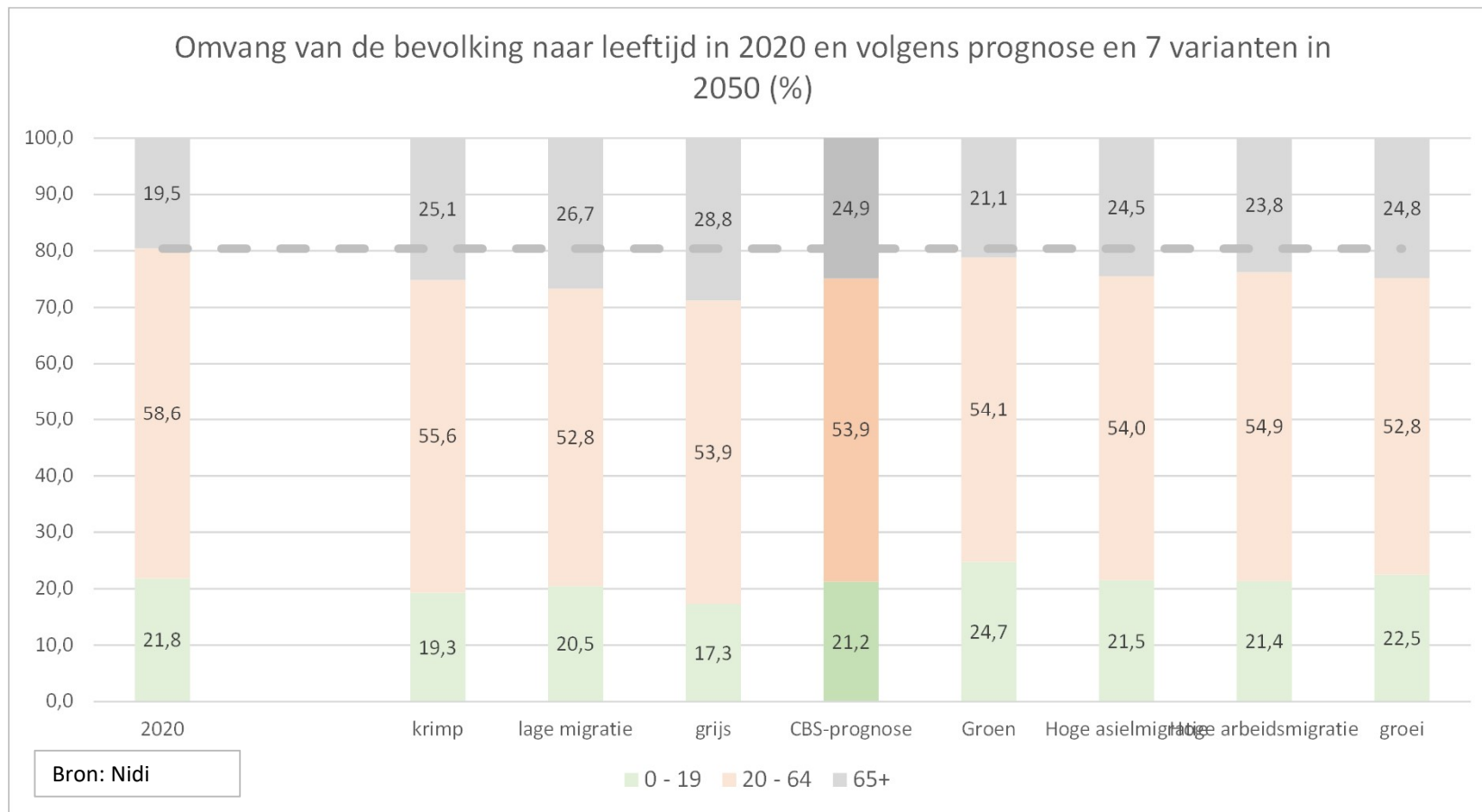

Dubbelgrijs

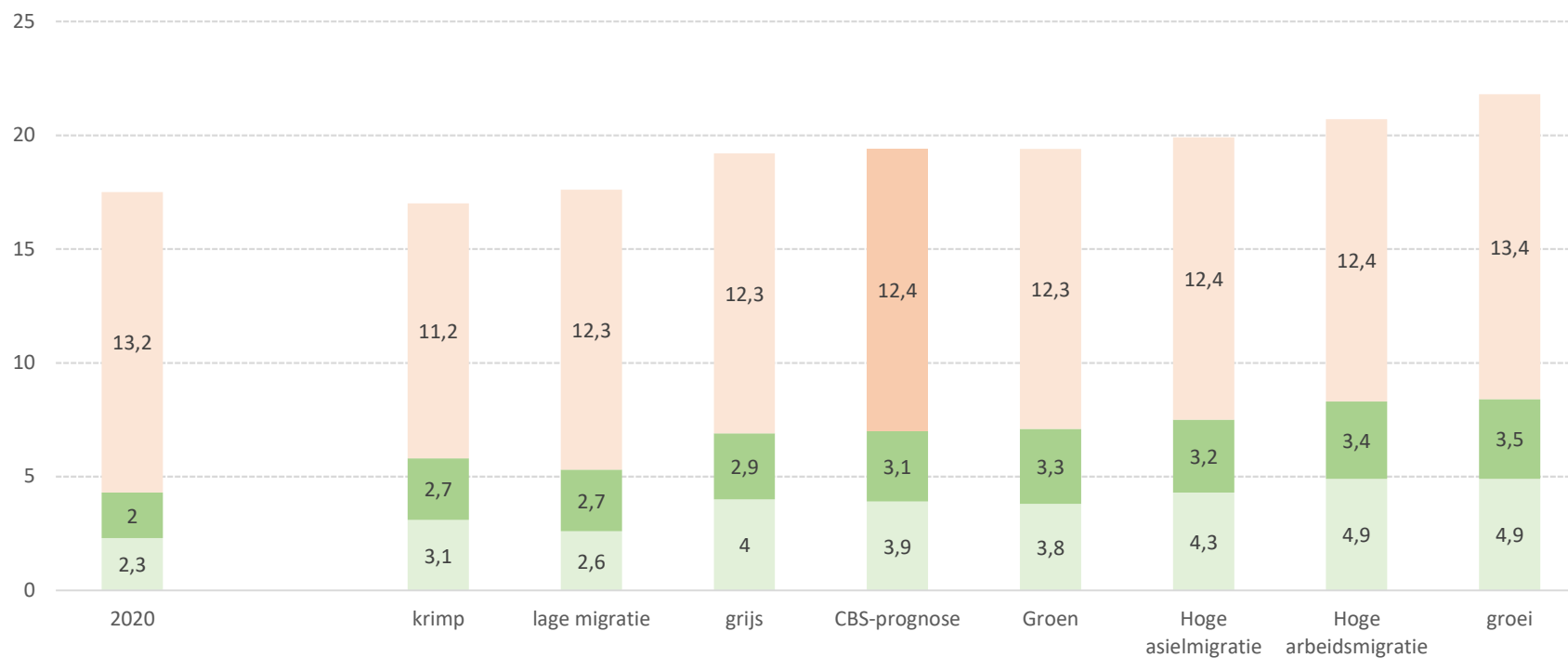
Dubbelgrijs

Diverser

Omvang van de bevolking naar migratieachtergrond en generatie, 2020 en prognose en 7 varianten voor 2050 (miljoenen)

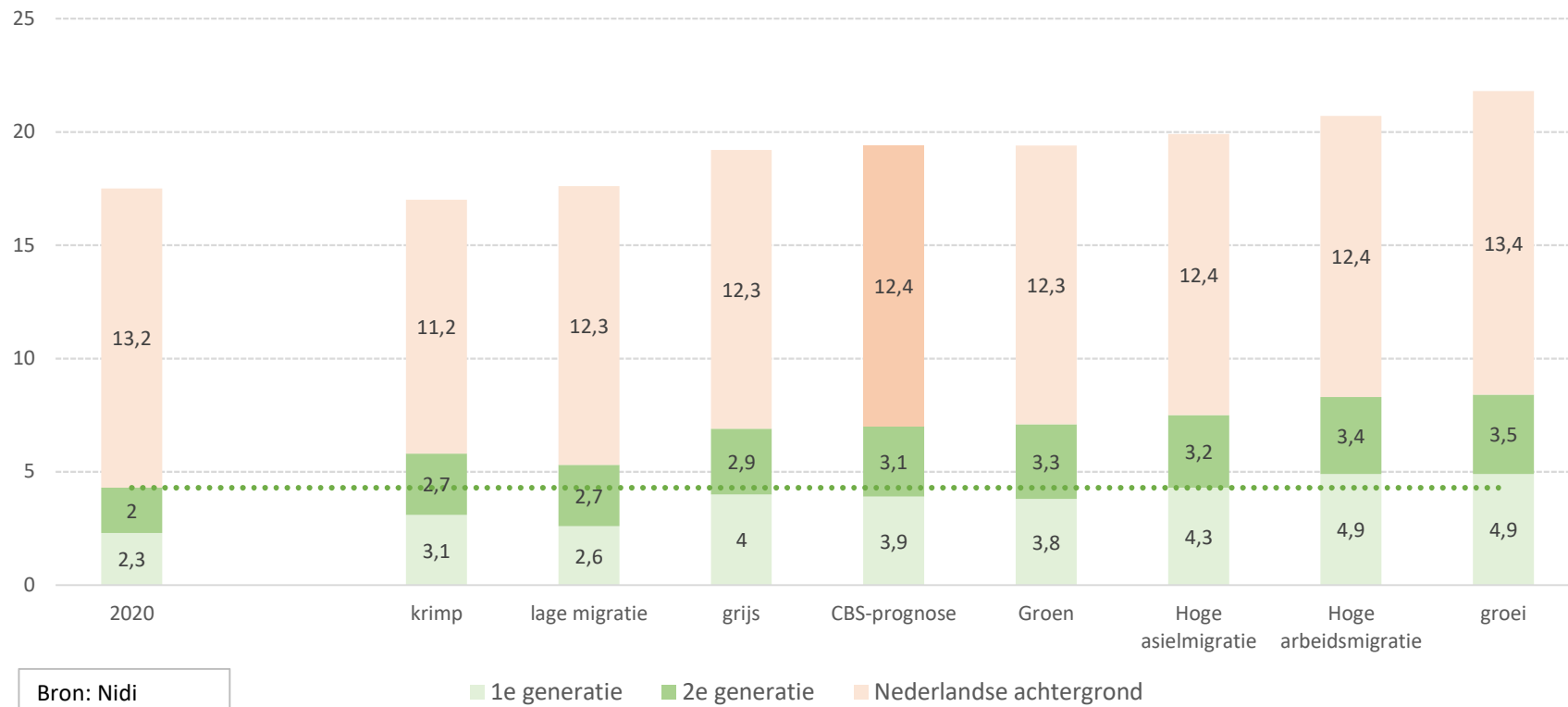
Bron: Nidi

1e generatie 2e generatie Nederlandse achtergrond

Diverser

Omvang van de bevolking naar migratieachtergrond en generatie, 2020 en prognose en 7 varianten voor 2050 (miljoenen)

superdiversiteit

Superdiversiteit - de diversiteit binnen de diversiteit – is de (nieuwe) realiteit

- De *zittende bevolking* is divers en wordt steeds diverser
 - Herkomst,
 - Opleiding,
 - ...

Samenleven

- Nieuw instroom is divers en wordt steeds diverser
 - Herkomst
 - Motief
 - ...

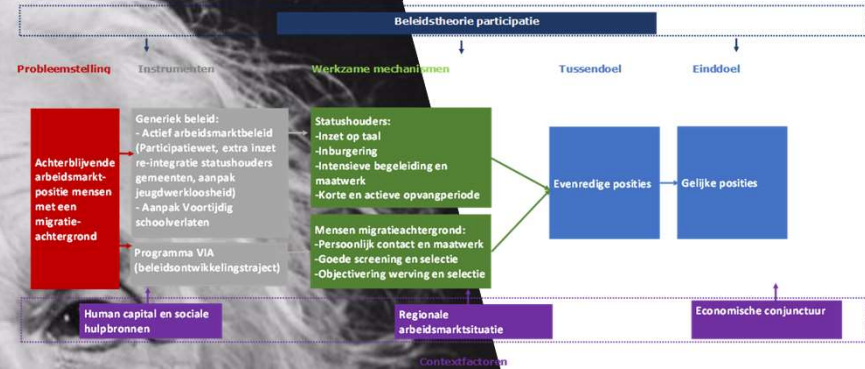
Integratie

- Nieuwe beleidsopgave:

van Integratie naar ***Integratie en Samenleven***

Beleidsstheorie

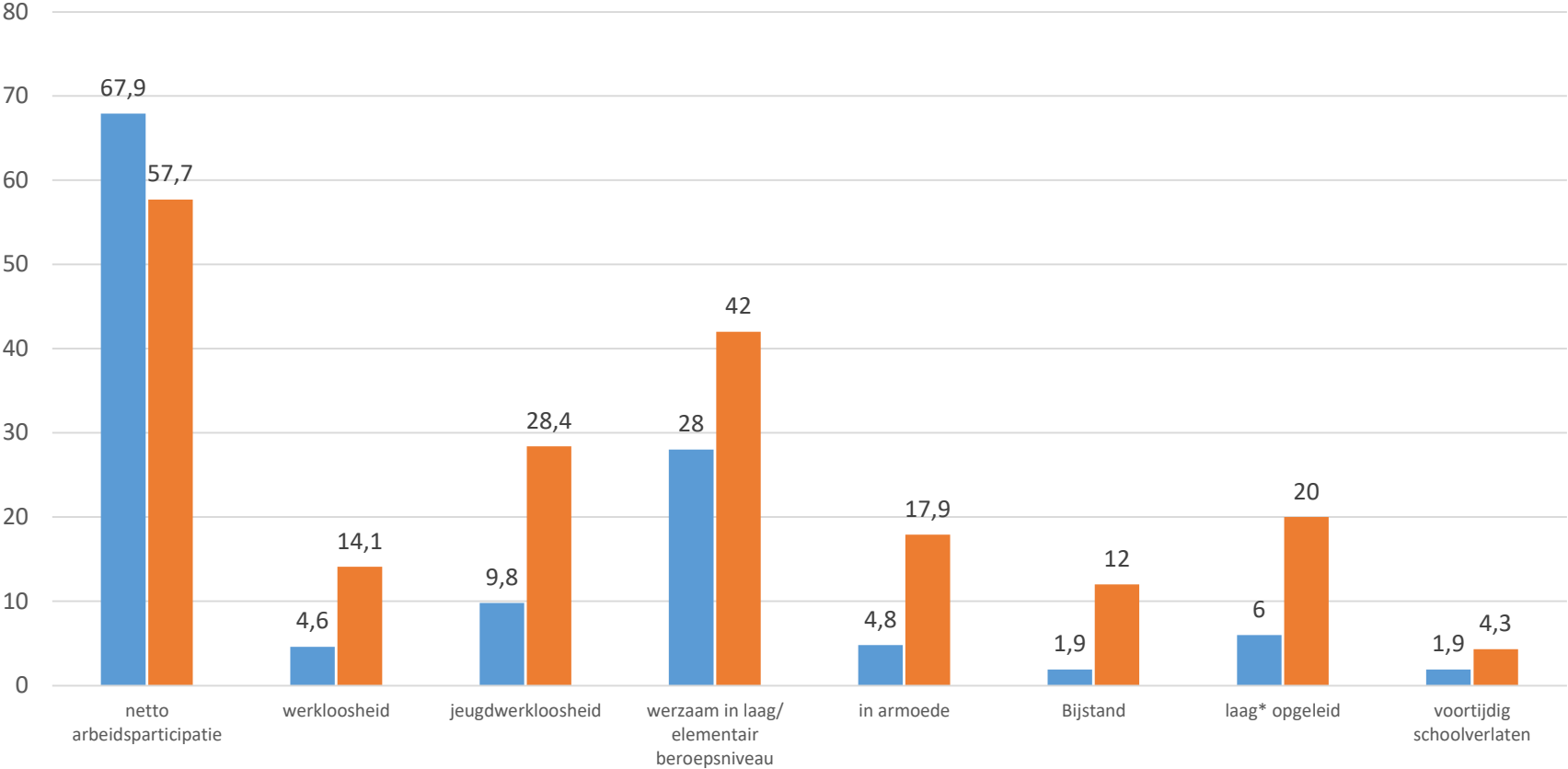

Integratiebeleid in Nederland

Sociaal-economische positie naar herkomst, 2012(%)

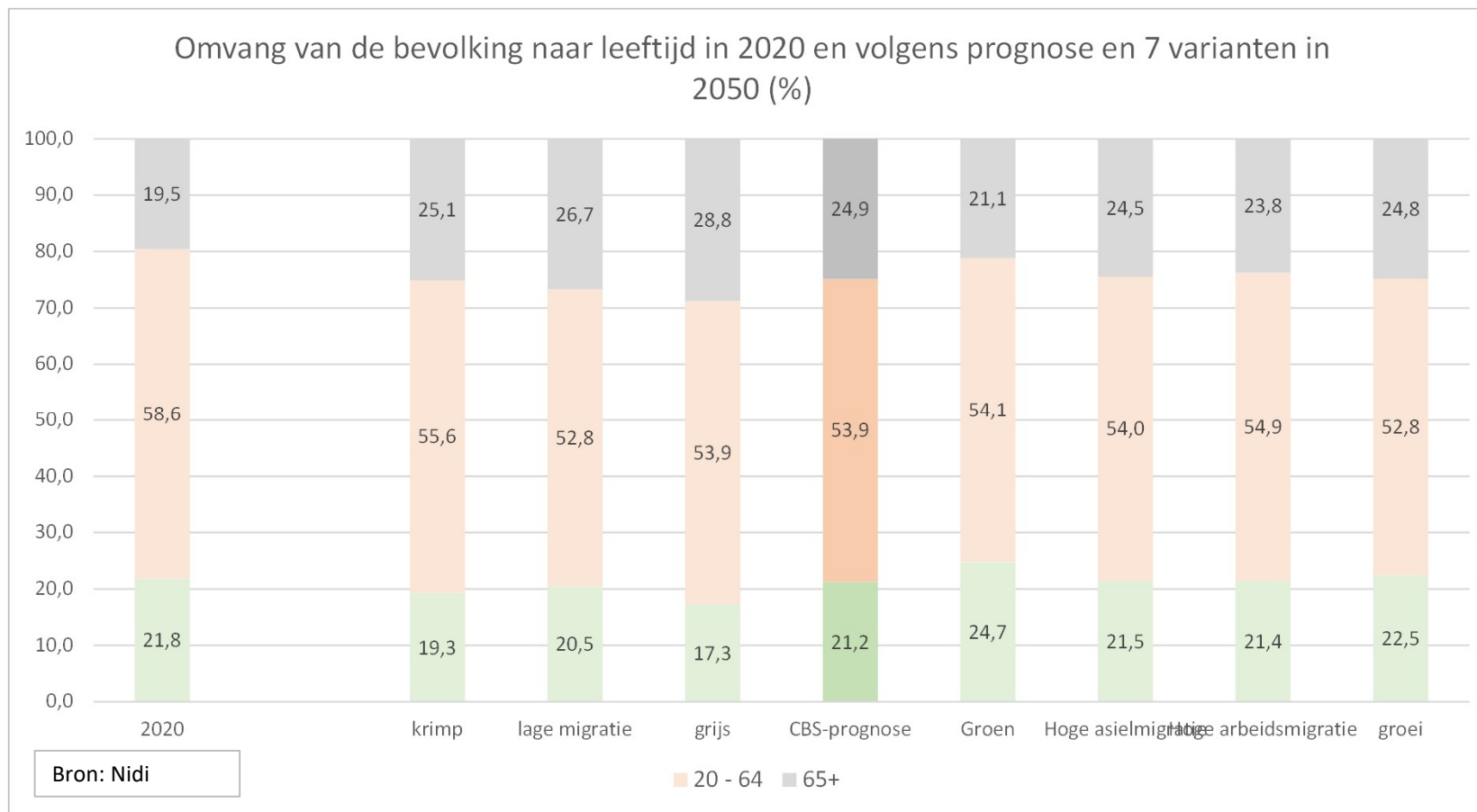

* bao, vmbo, mbo1, avo onderbouw

■ Autochtoon Nederlands ■ Niet-Westerners

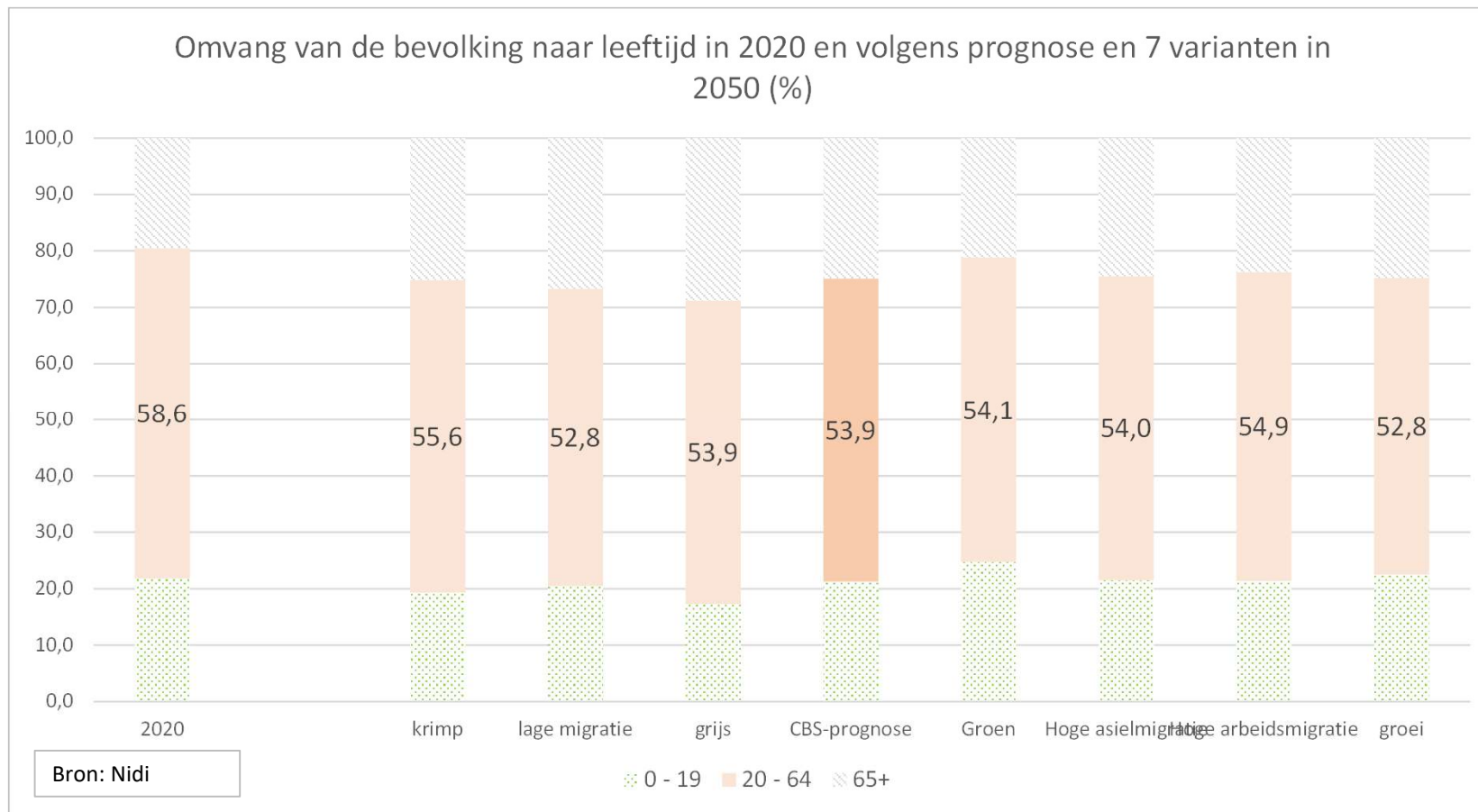

Dubbelgrijs

Dubbelgrijs

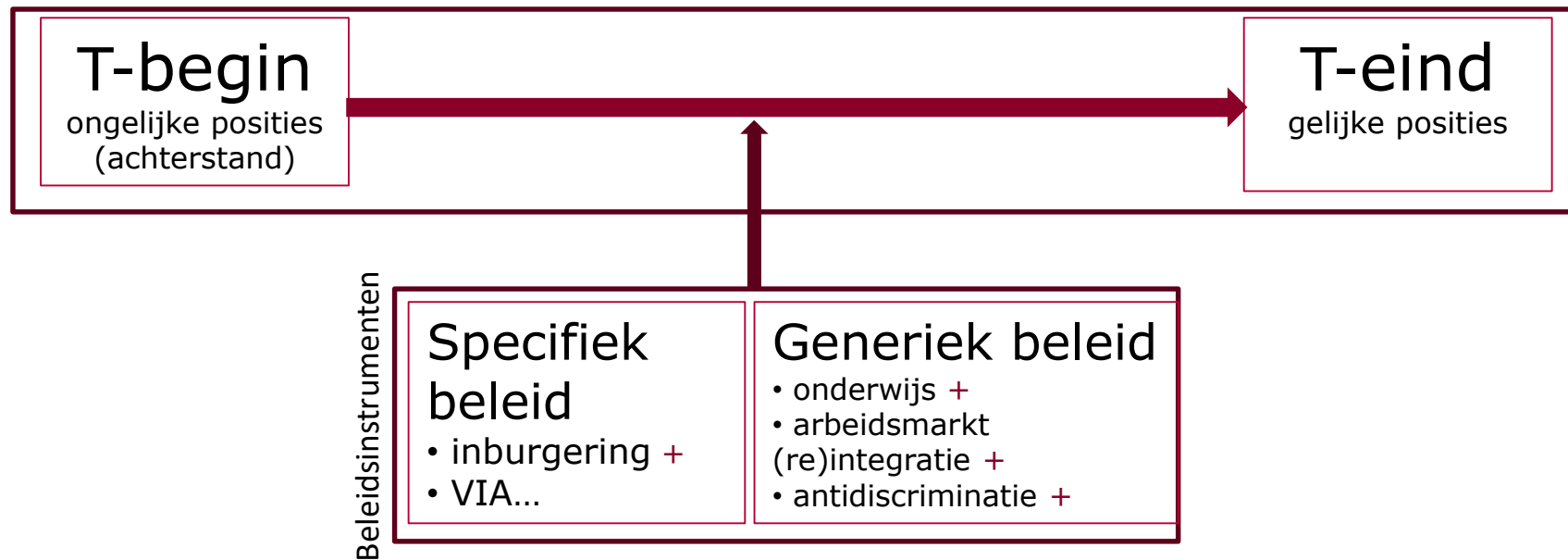
Integratiebeleid in Nederland

Integratiebeleid in Nederland

Social position of groups with a migration background

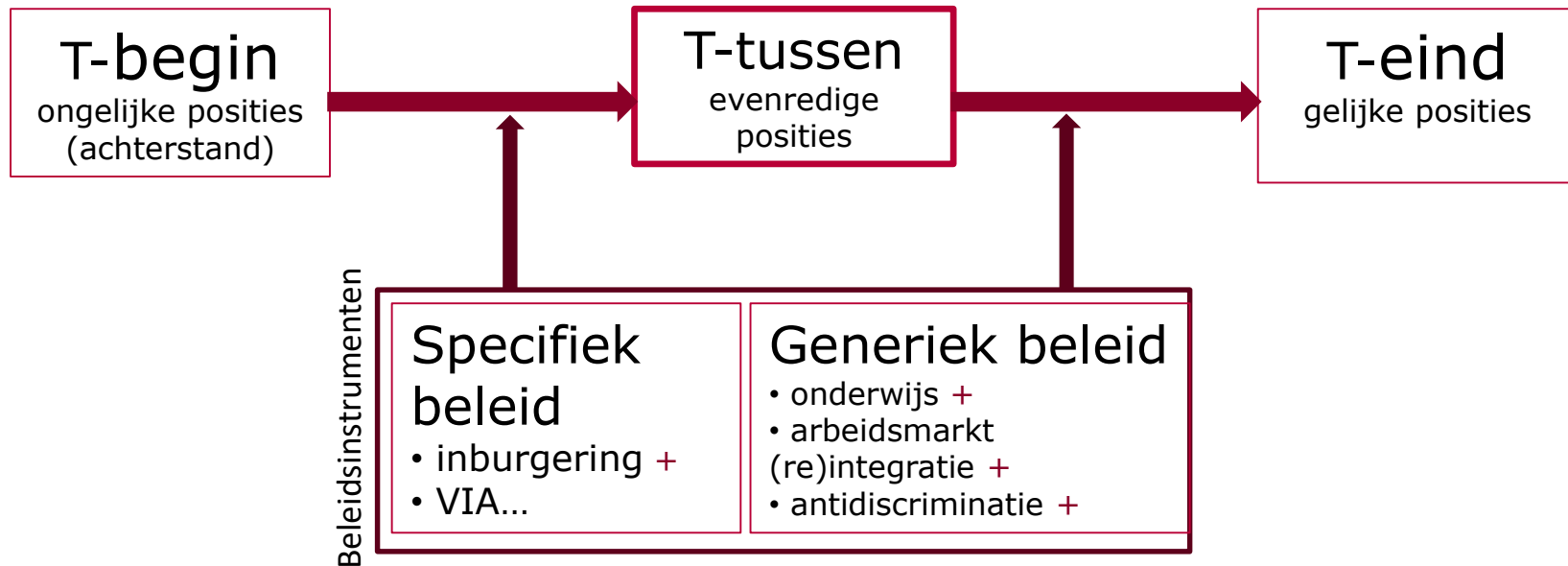

Toelichting:

+ = verondersteld effect op sociale positie

Integratiebeleid in Nederland

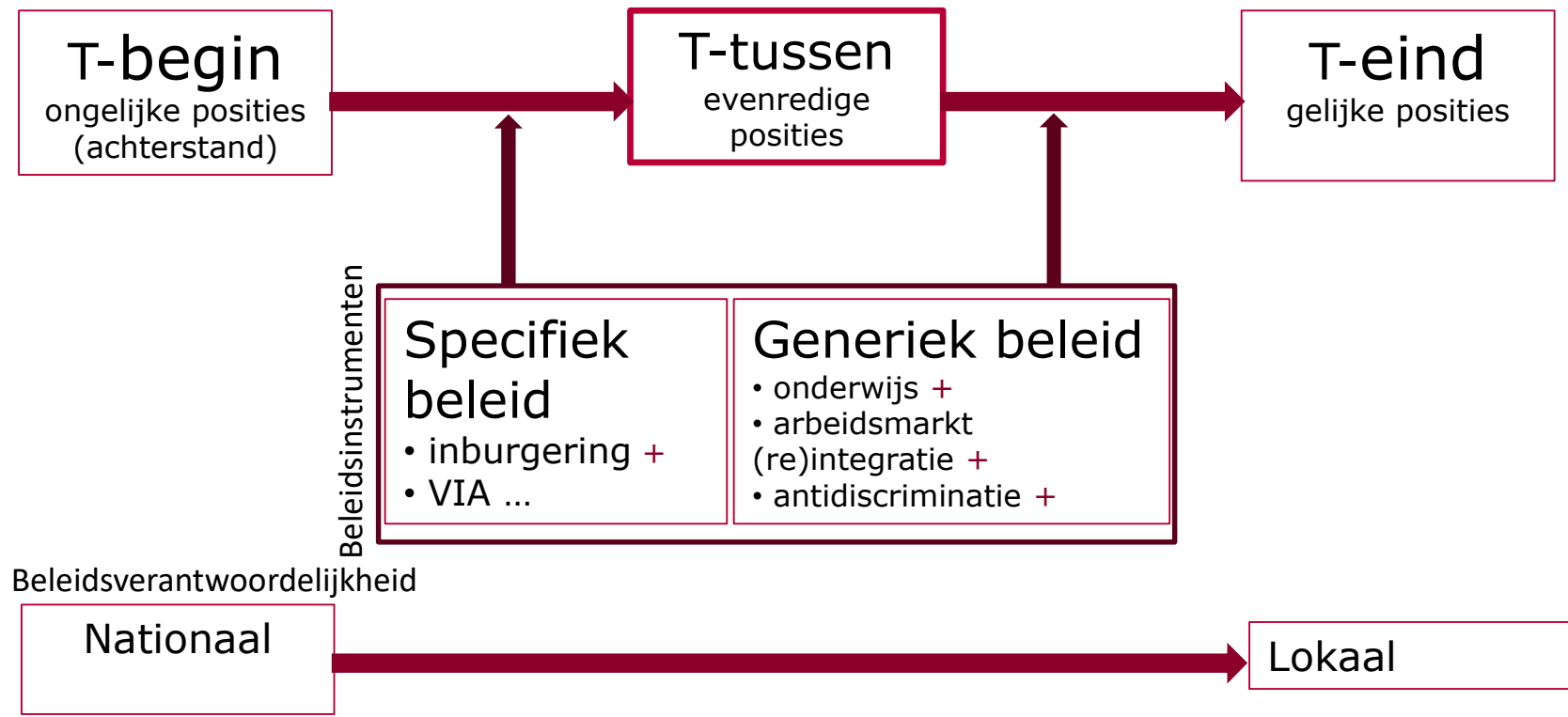

Toelichting:

+ = verondersteld effect op sociale positie

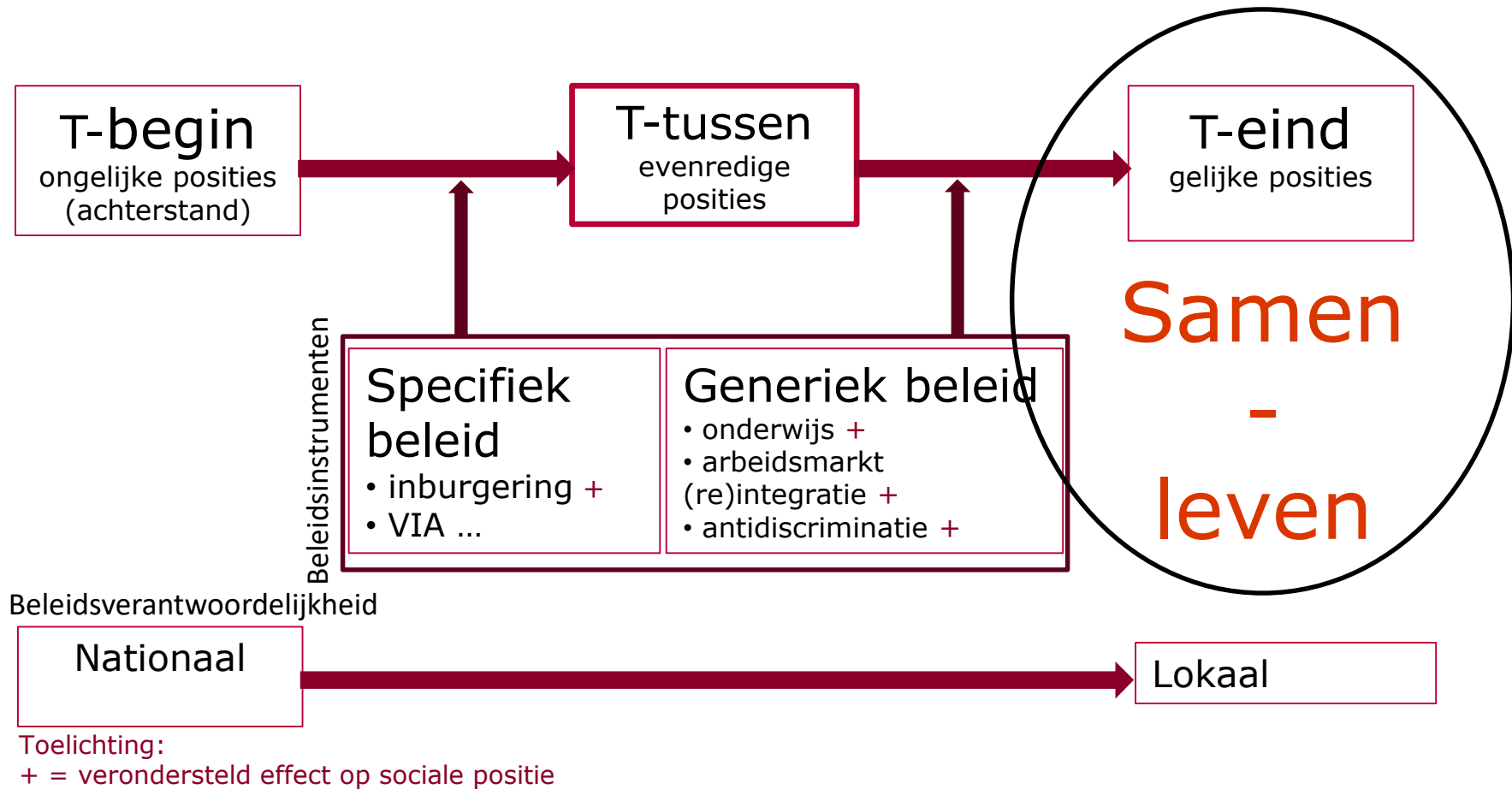
Integratiebeleid in Nederland

Toelichting:
+ = verondersteld effect op sociale positie

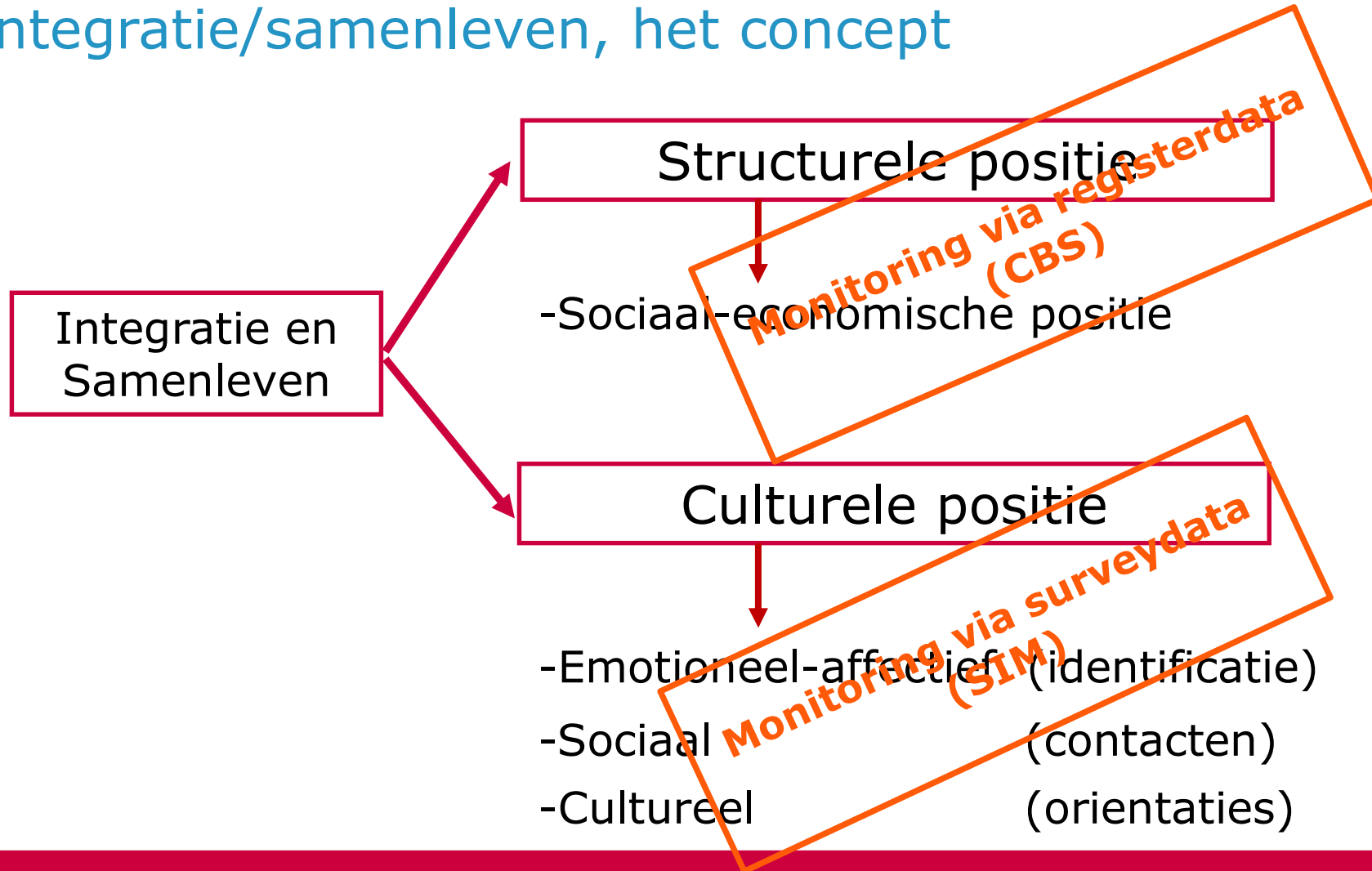

Integratie- en samenlevenbeleid in Nederland

Integratie/samenleven, het concept

Kosten van migratie

1^e generatie migranten op achterstand

- Taalvaardigheid
- Diplomawaardering
- Functionele sociale netwerken

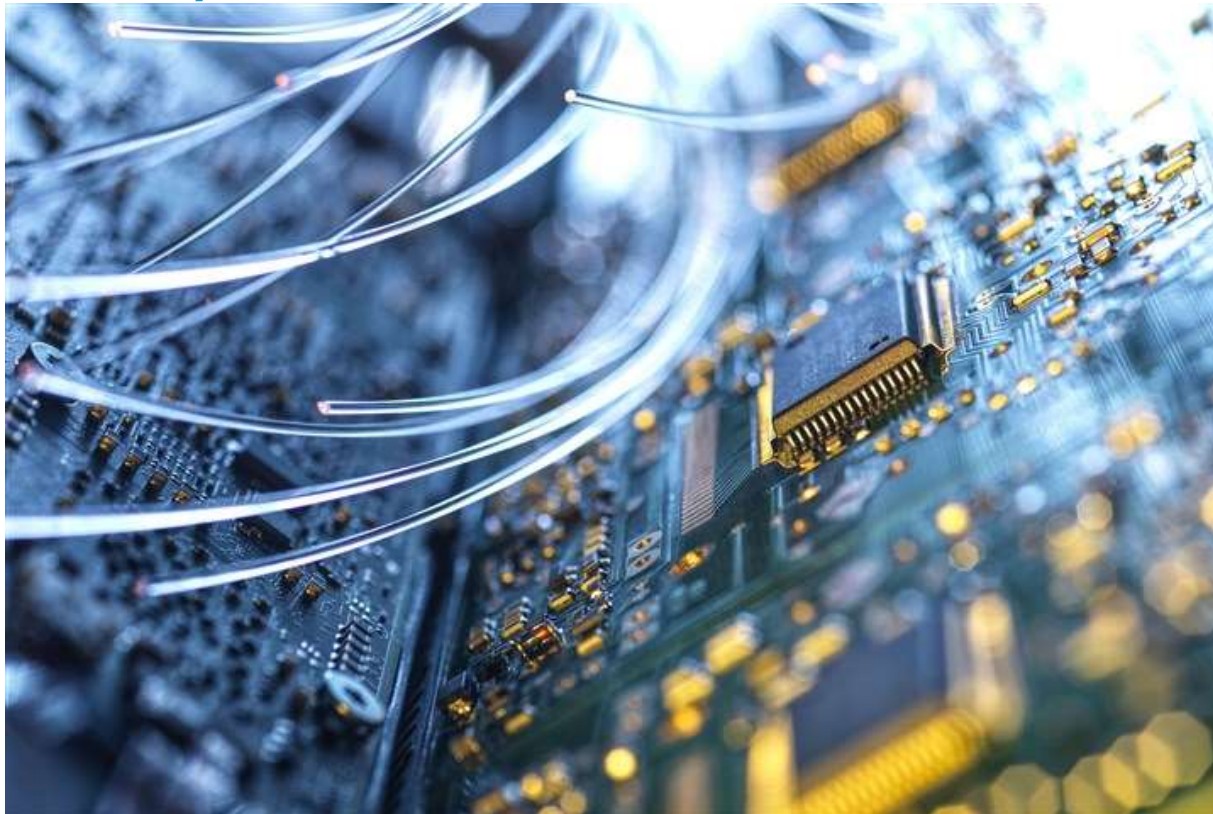
- Voorkómen van intergenerationele overdracht van kansarmoede naar volgende generatie(s)

- Structureel onderscheid tussen 1^e en 2^e generatie

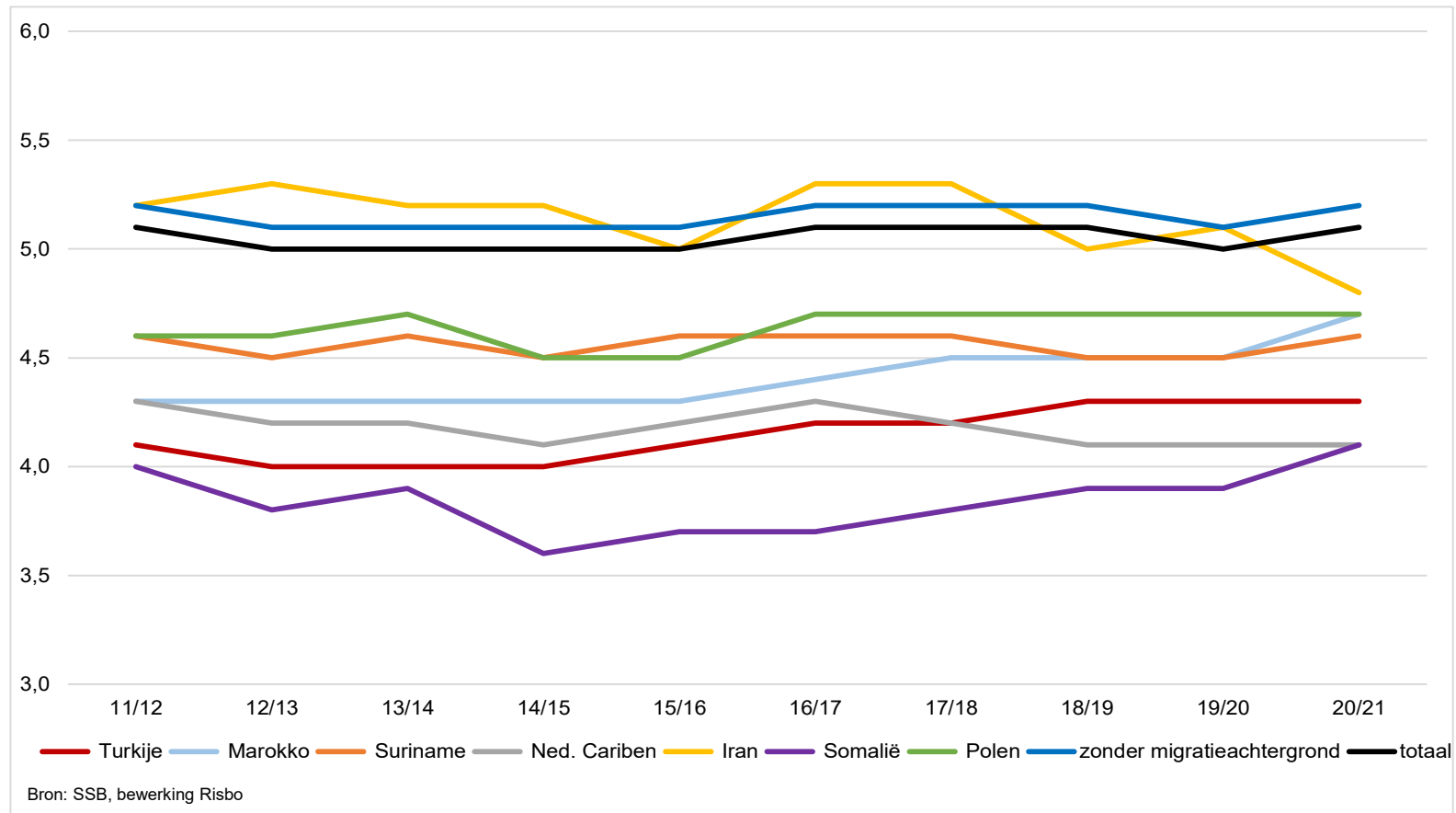
Beleidsinformatie

Structurele dimensie, positie en ontwikkeling (registerdata)

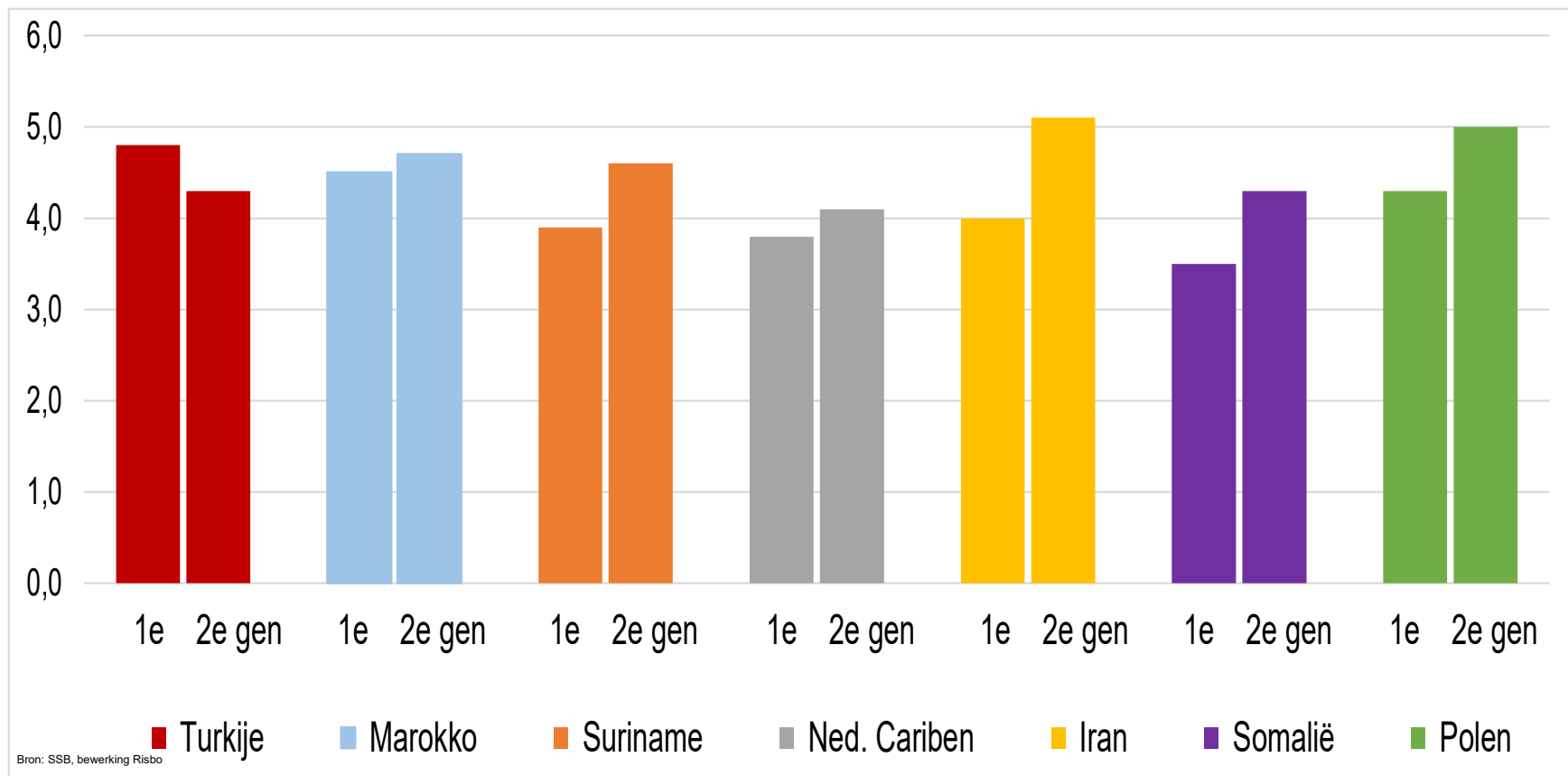

Eindniveaus basisonderwijs (gemiddelde score advies basisonderwijs), naar herkomst en jaar, 2011/'12 – 2020/'21

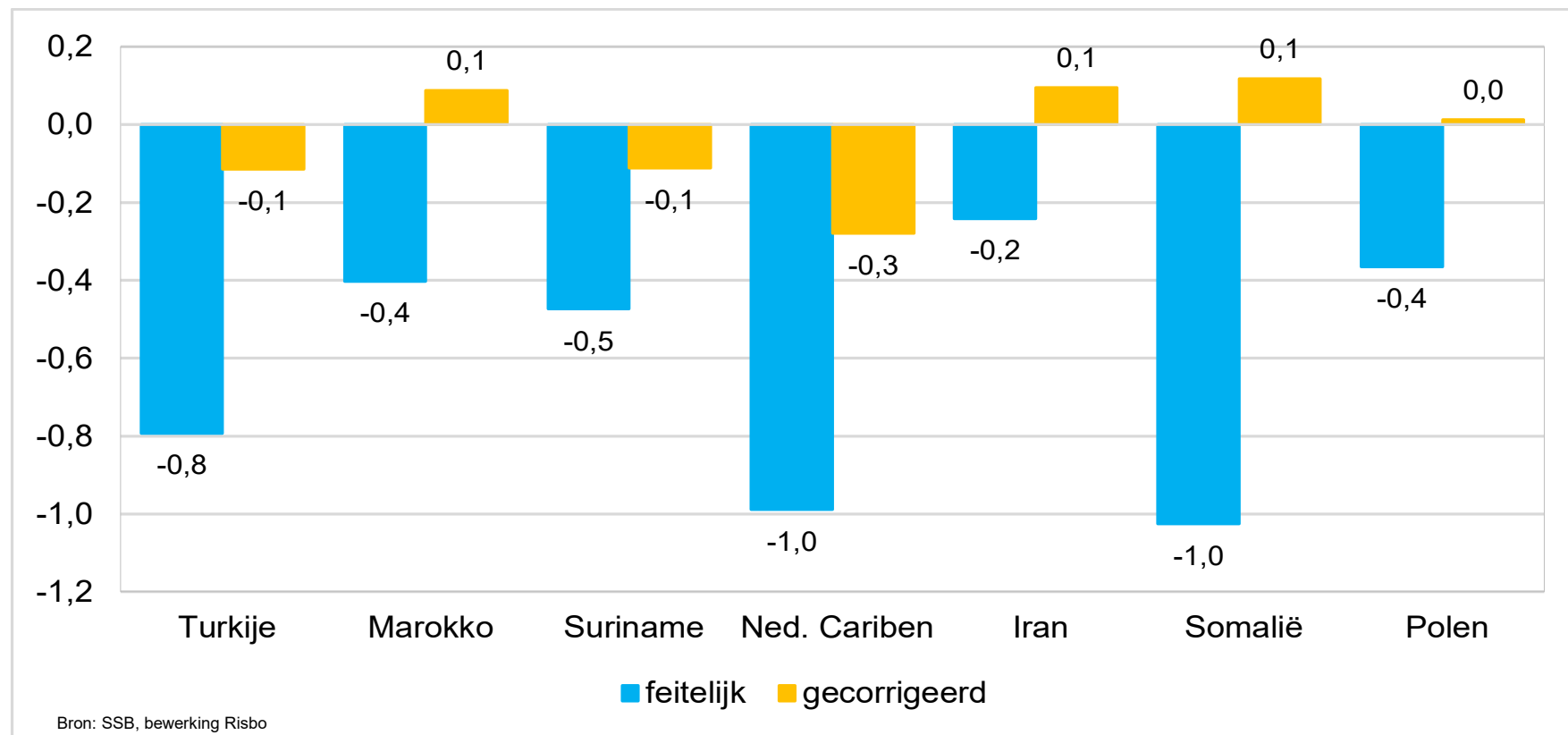

Eindniveaus basisonderwijs (gemiddelde score advies basisonderwijs), naar herkomst en generatie, 2020/'21

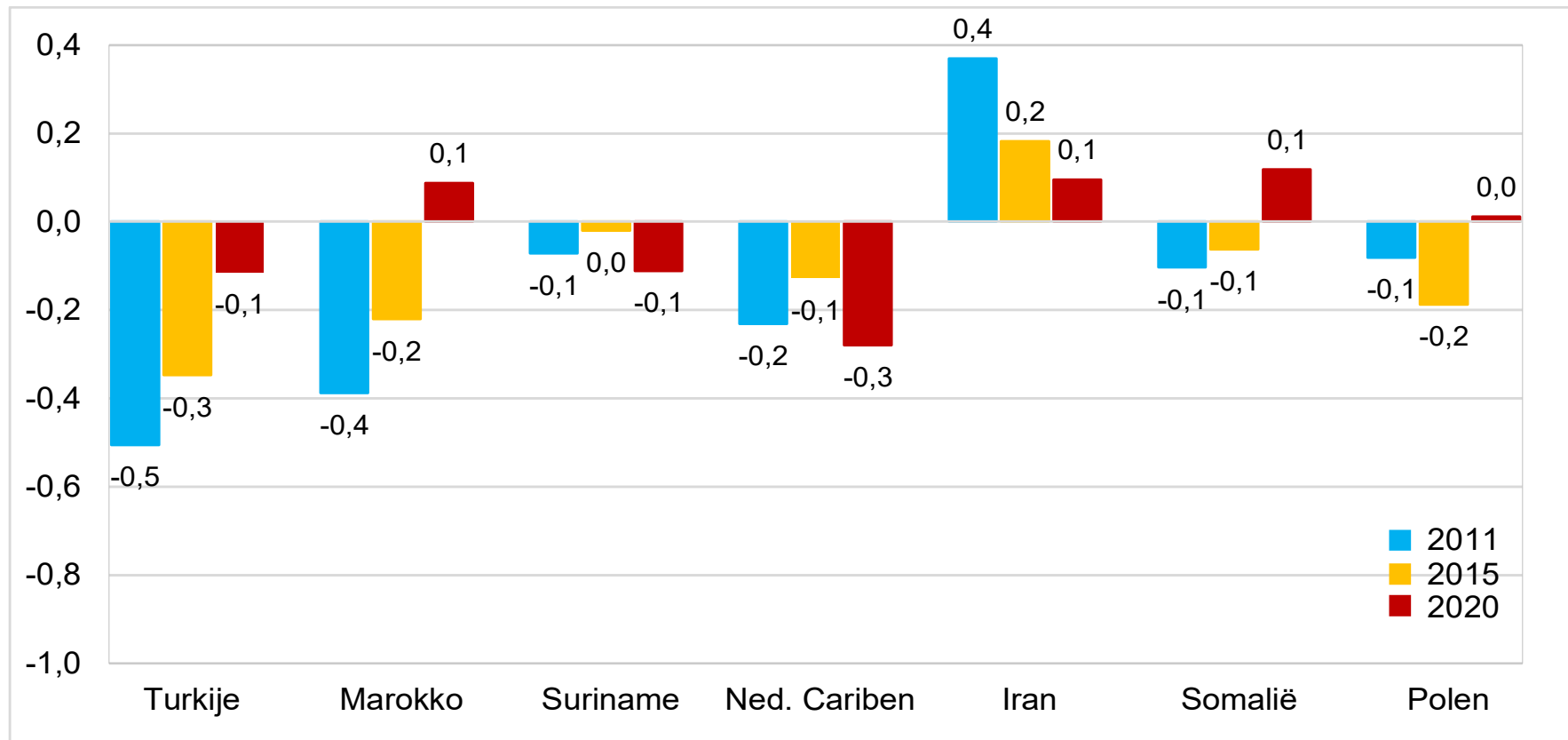

Feitelijke en gecorrigeerd verschil in gemiddeld advies voortgezet onderwijs ten opzichte van overige leerlingen, groep 8 basisonderwijs, naar herkomst, 2020/21 (score punten)

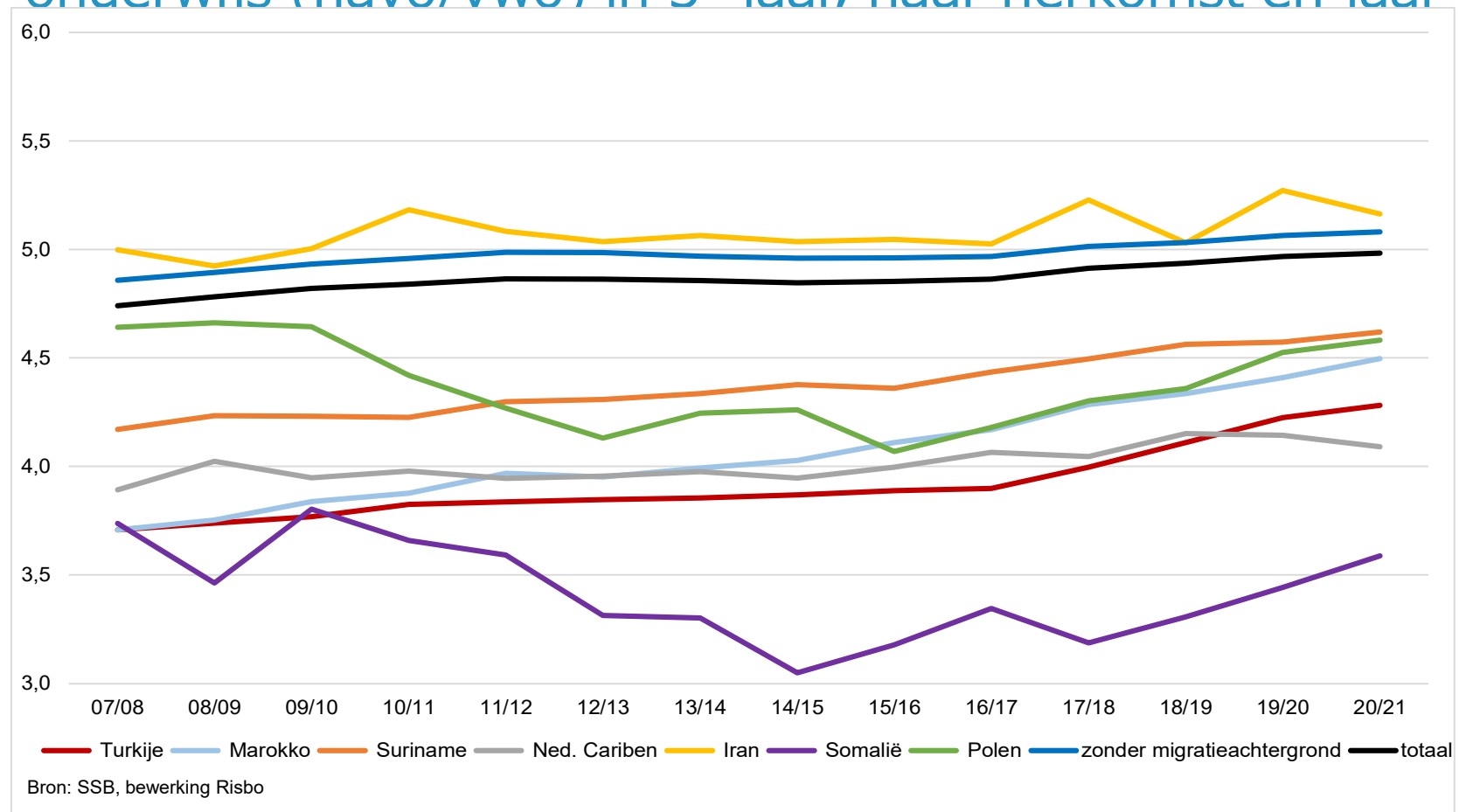

Ontwikkeling in gecorrigeerd verschil in gemiddeld advies voortgezet onderwijs ten opzichte van overige leerlingen, groep 8 basisonderwijs, naar herkomst en schooljaar (score punten)

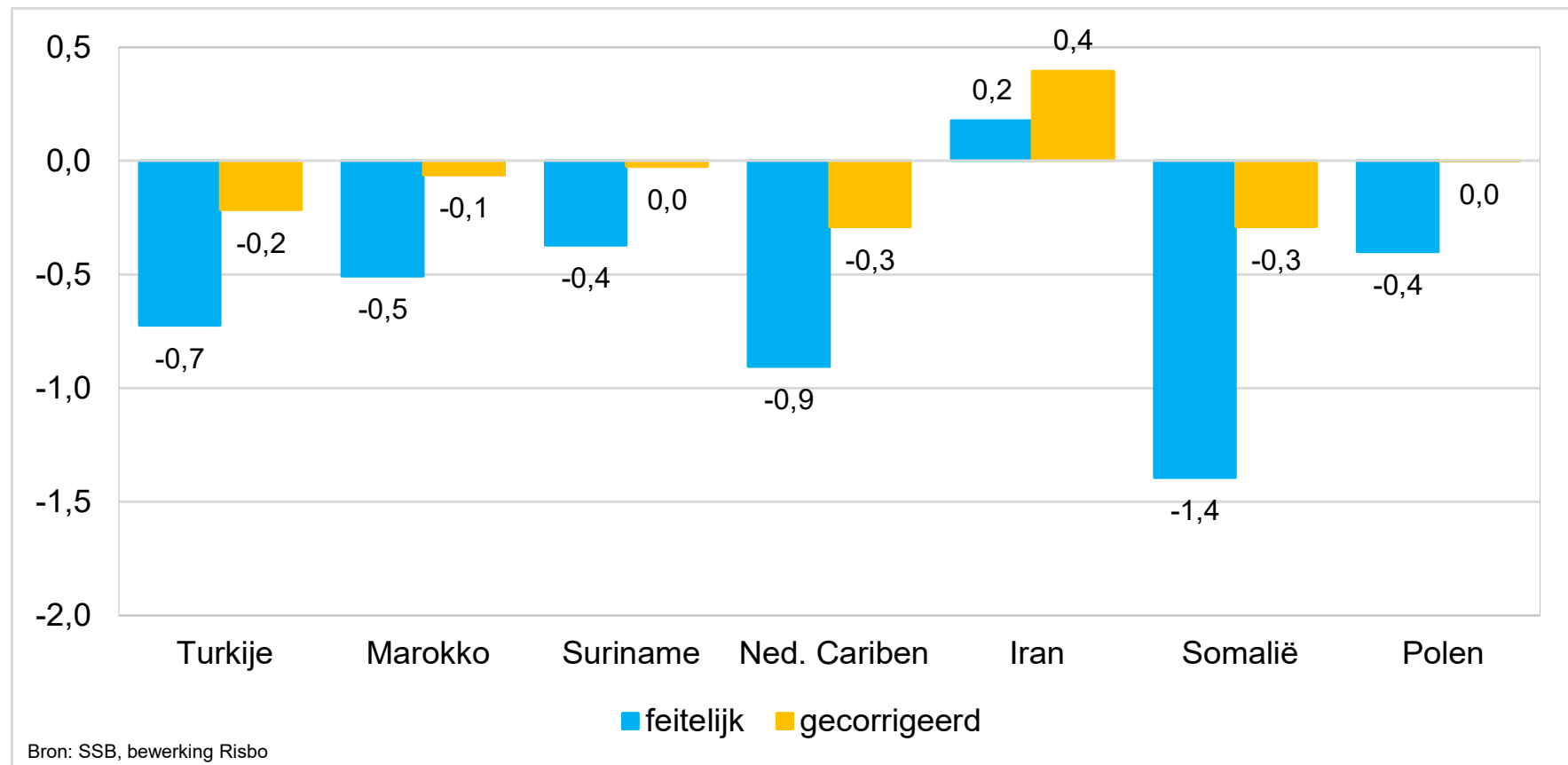

Aandeel leerlingen in hogere soorten voortgezet onderwijs (havo/vwo) in 3^e jaar, naar herkomst en jaar

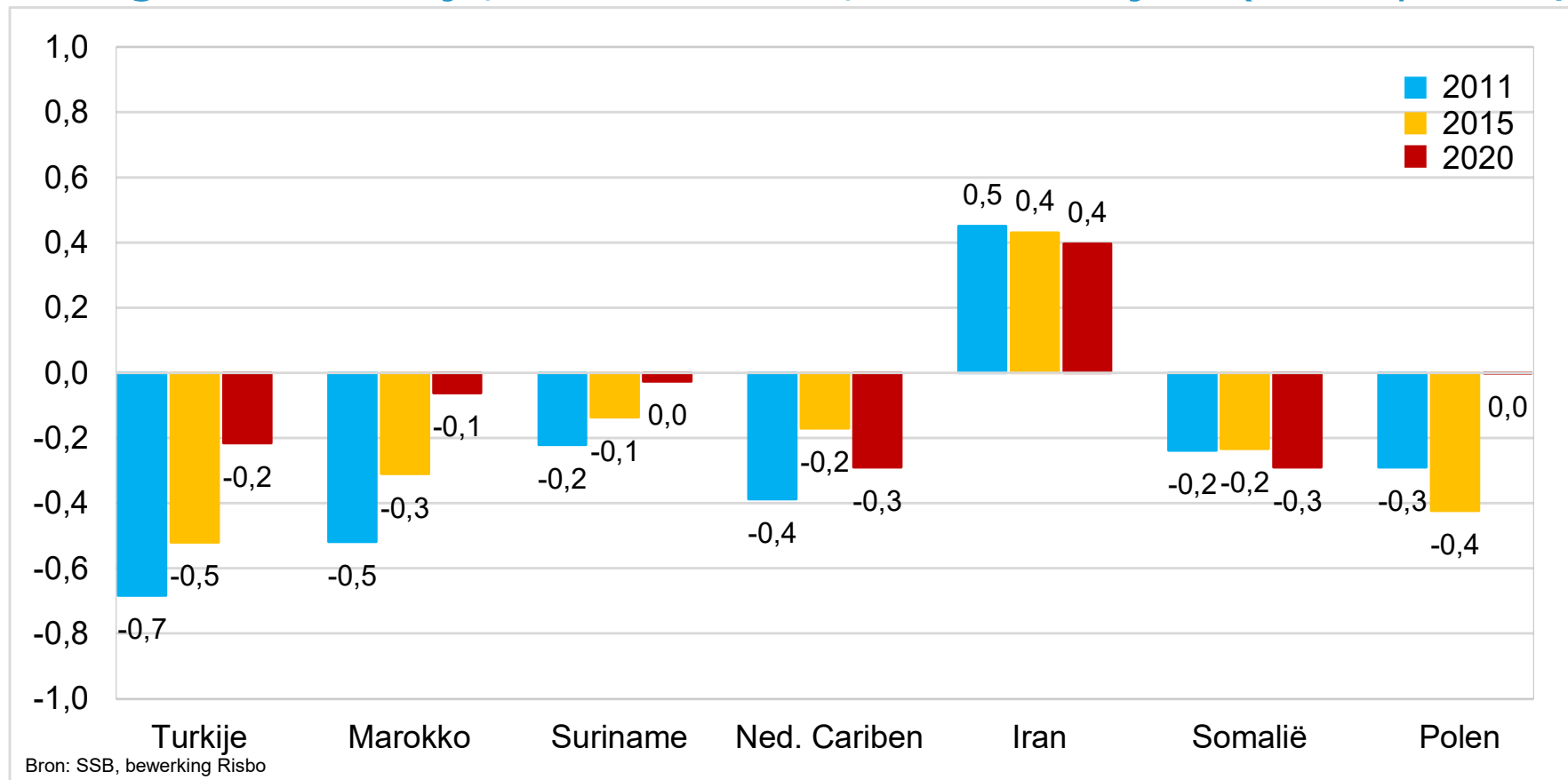

Feitelijke en gecorrigeerd verschil in onderwijsniveau in 3^e leerjaar voortgezet onderwijs, naar herkomst, 2020/21 (schaalpunten)

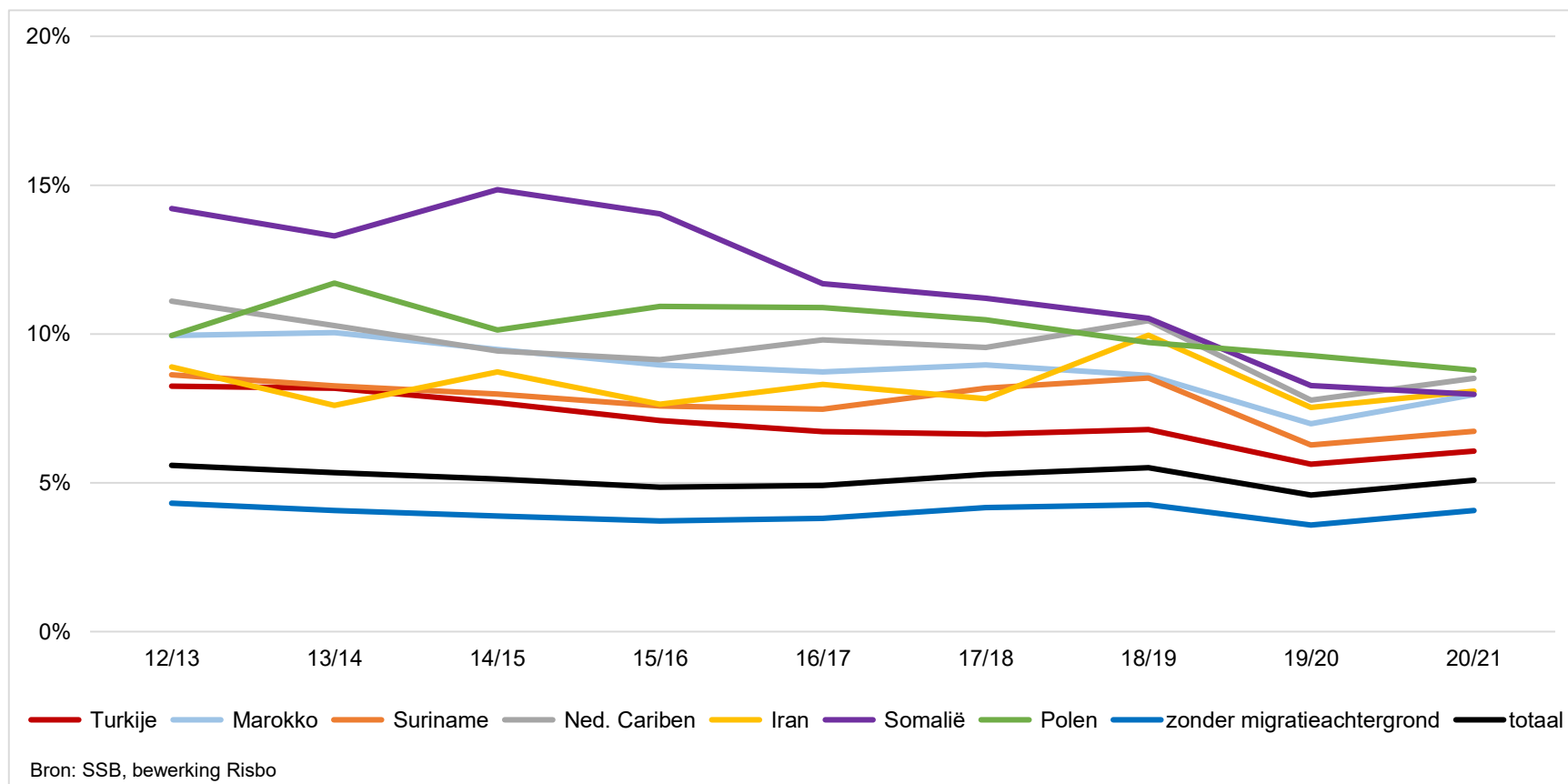

Ontwikkeling in gecorrigeerd verschil in onderwijsniveau in 3^e leerjaar voortgezet onderwijs, naar herkomst, naar schooljaar (schaalpunten)

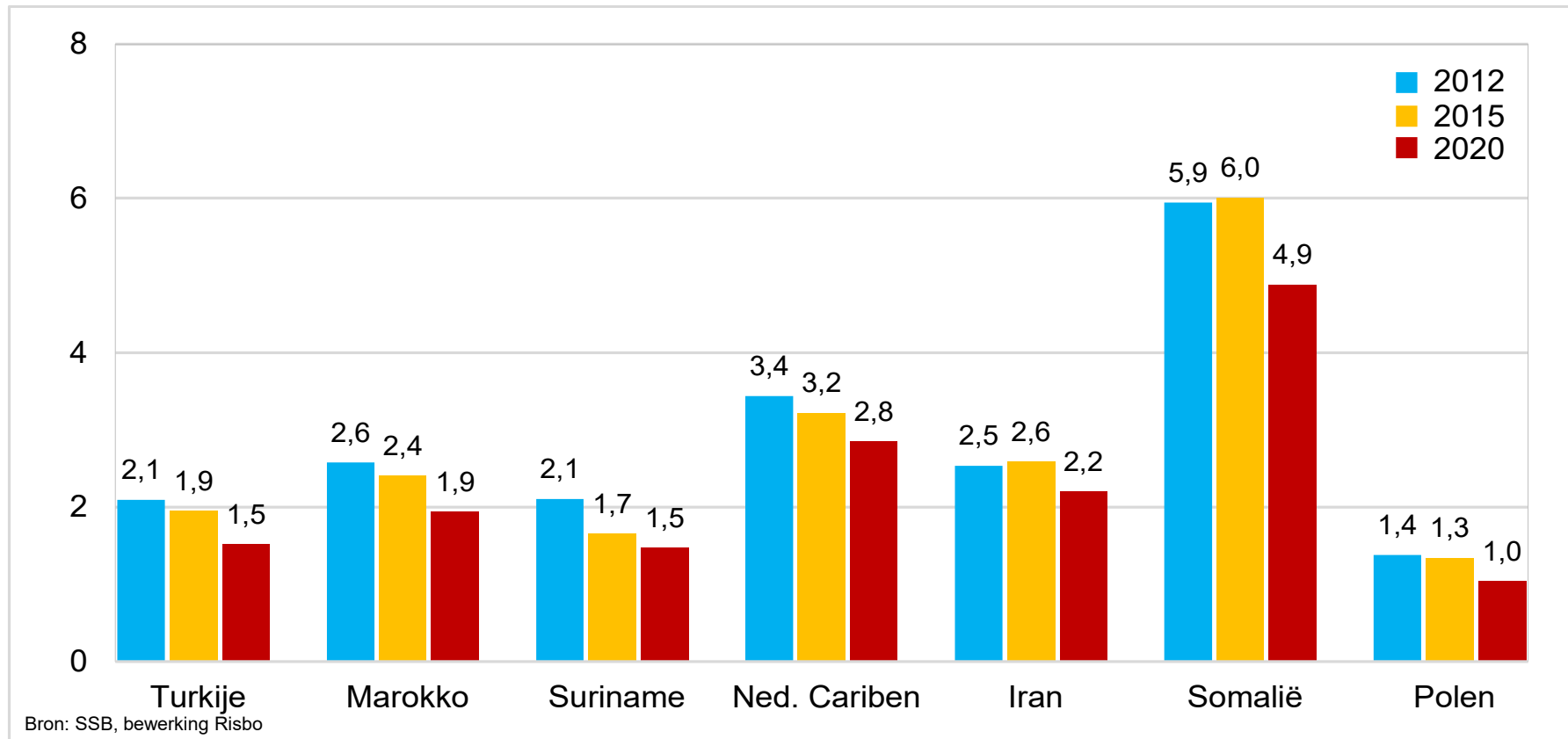

Voortijdig schoolverlaten in het MBO-BOL, naar herkomst en jaar (%)

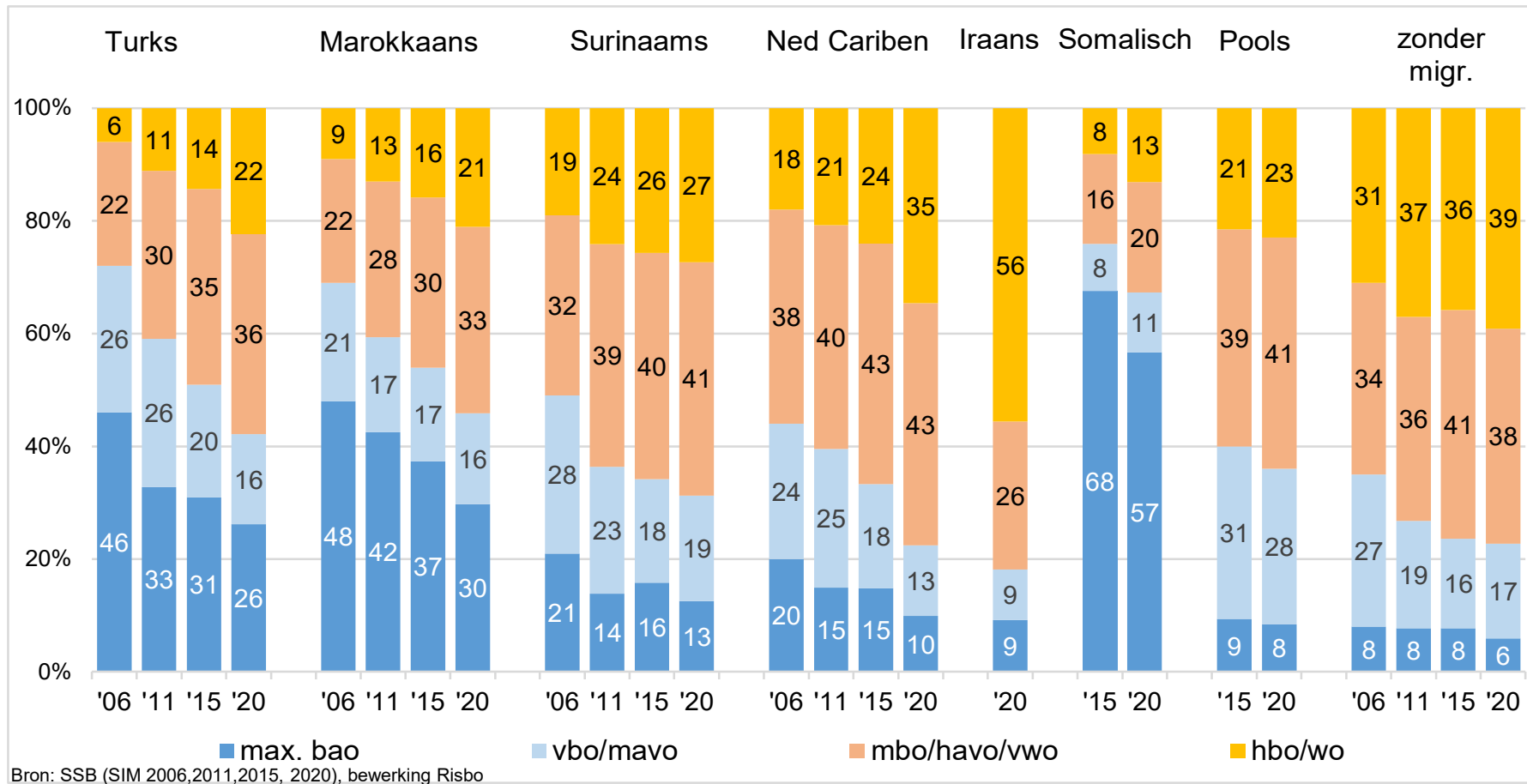

Ontwikkeling in gecorrigeerd verschil voortijdige schoolverlaten in MBO-bol, naar herkomst, naar schooljaar (%-punten)

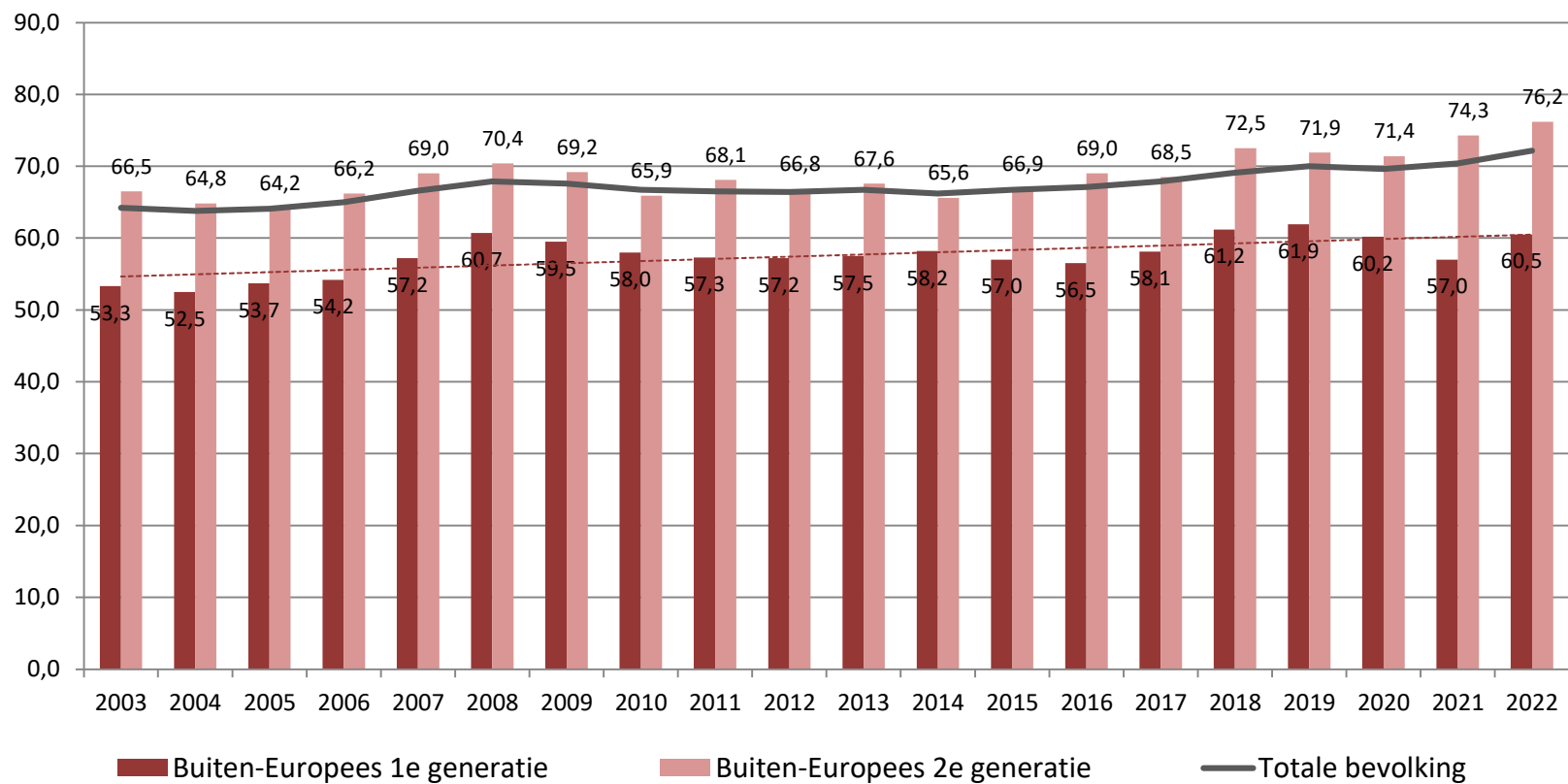

Opleidingsniveau naar herkomst en jaar, 15-64 jaar

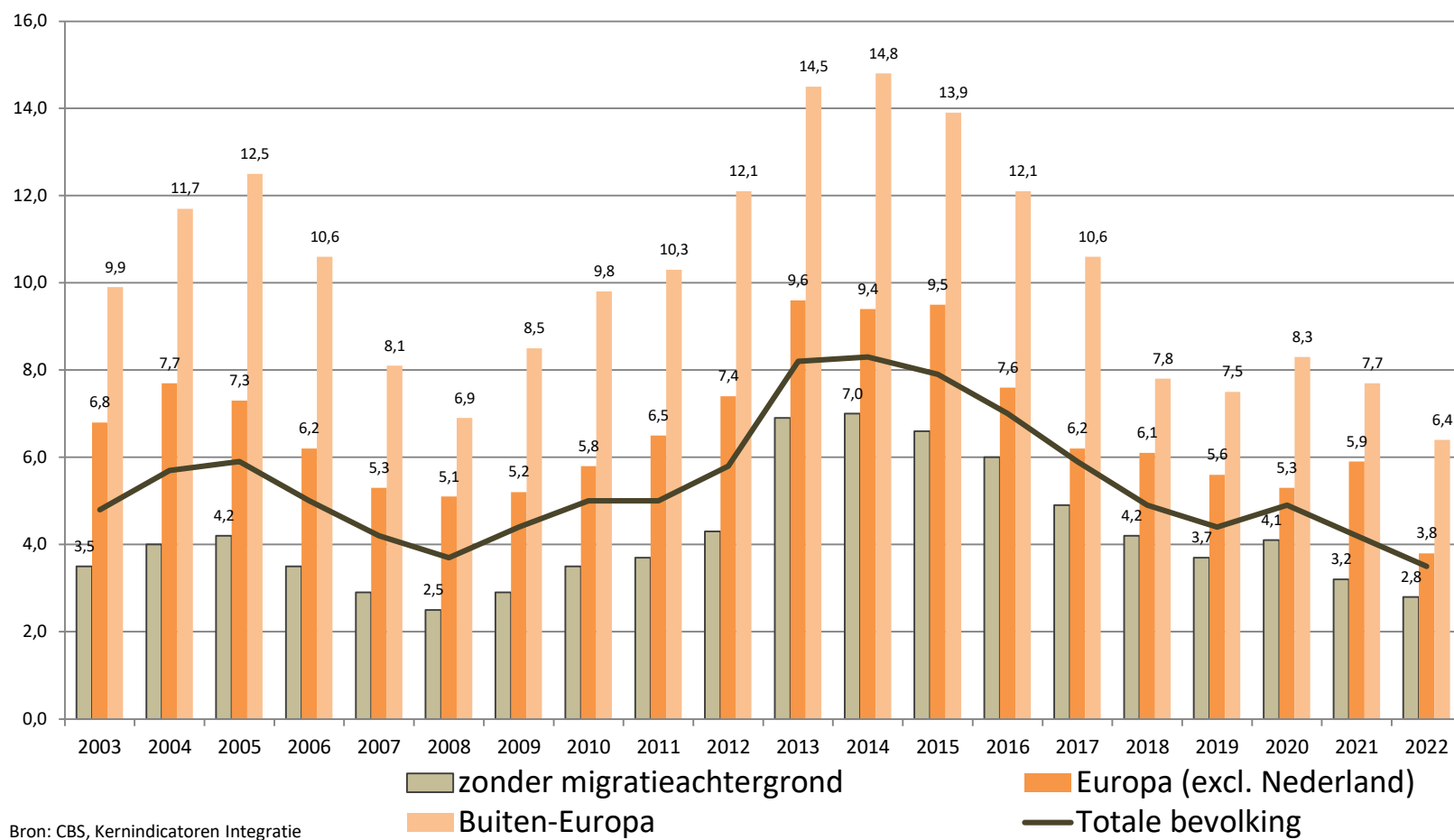
Netto arbeidsparticipatie van de bevolking 15 - 74 naar herkomst, generatie en jaar (%)

Bron: CBS, Kernindicatoren Integratie

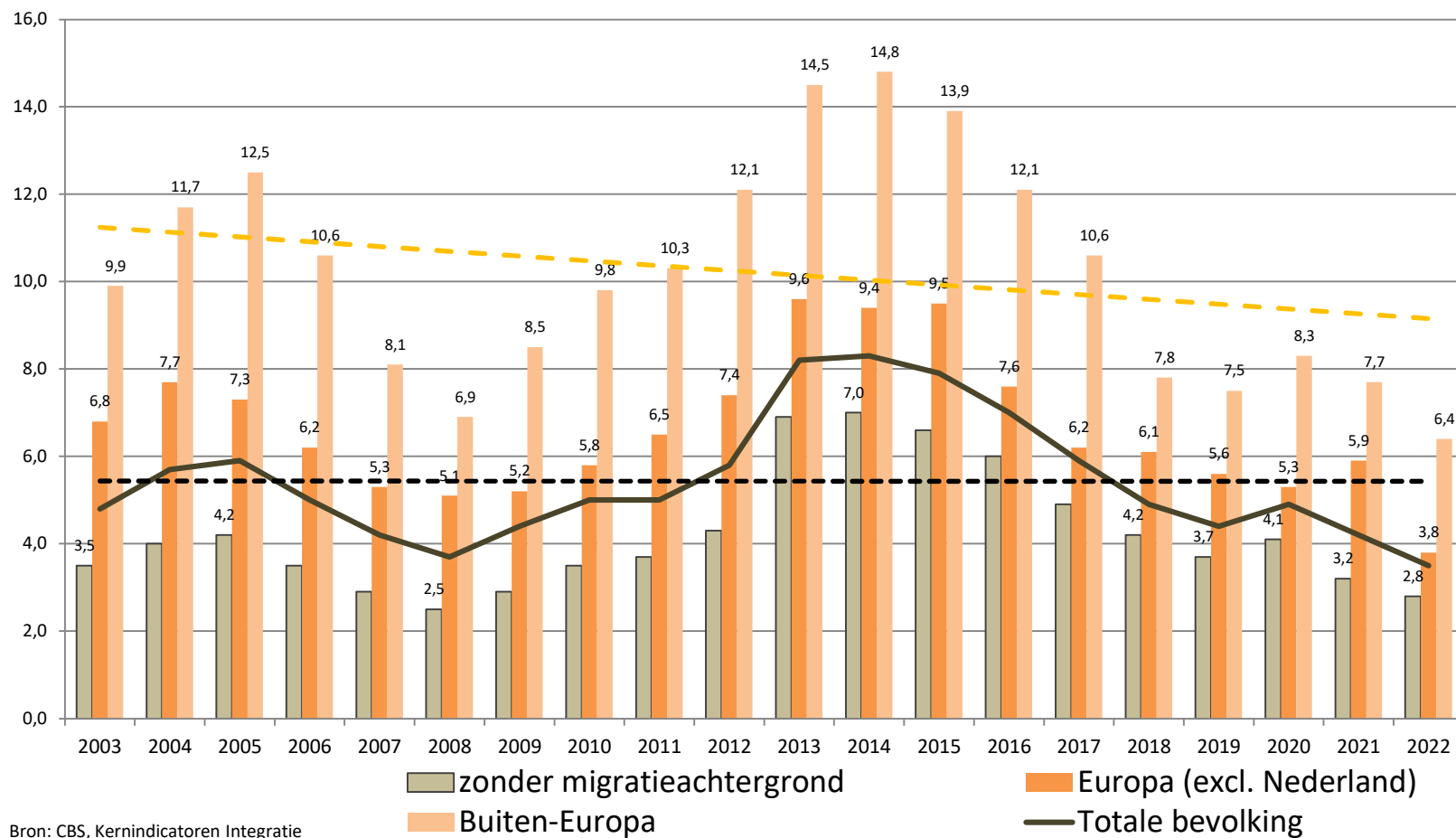
werkloosheid 15-74 jaar, naar herkomst en jaar (%)

Bron: CBS, Kernindicatoren Integratie

werkloosheid 15-74 jaar, naar herkomst en jaar (%)

Bron: CBS, Kernindicatoren Integratie

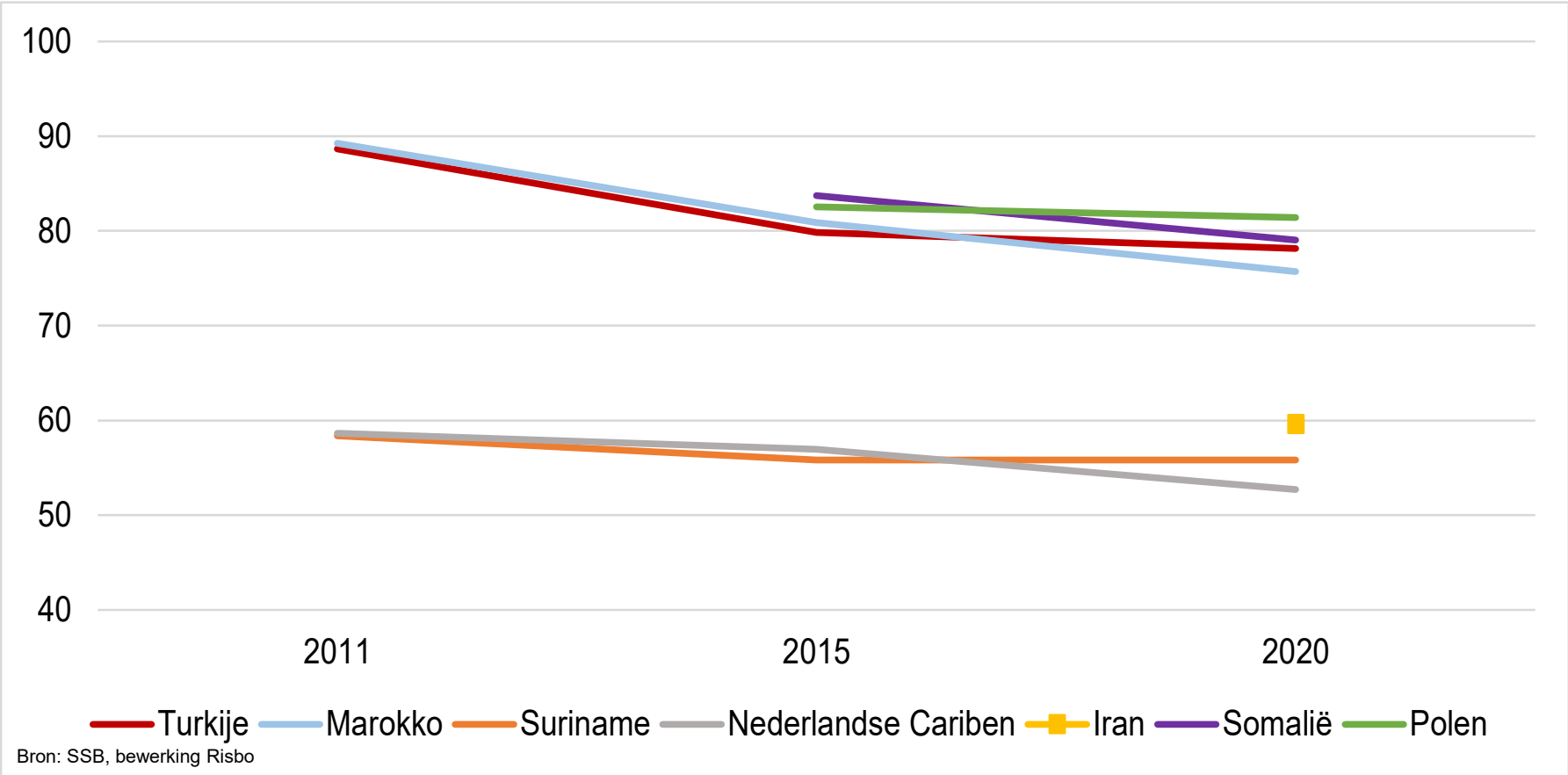
Beleidsinformatie

Culturele dimensie, positie en ontwikkeling (surveydata)

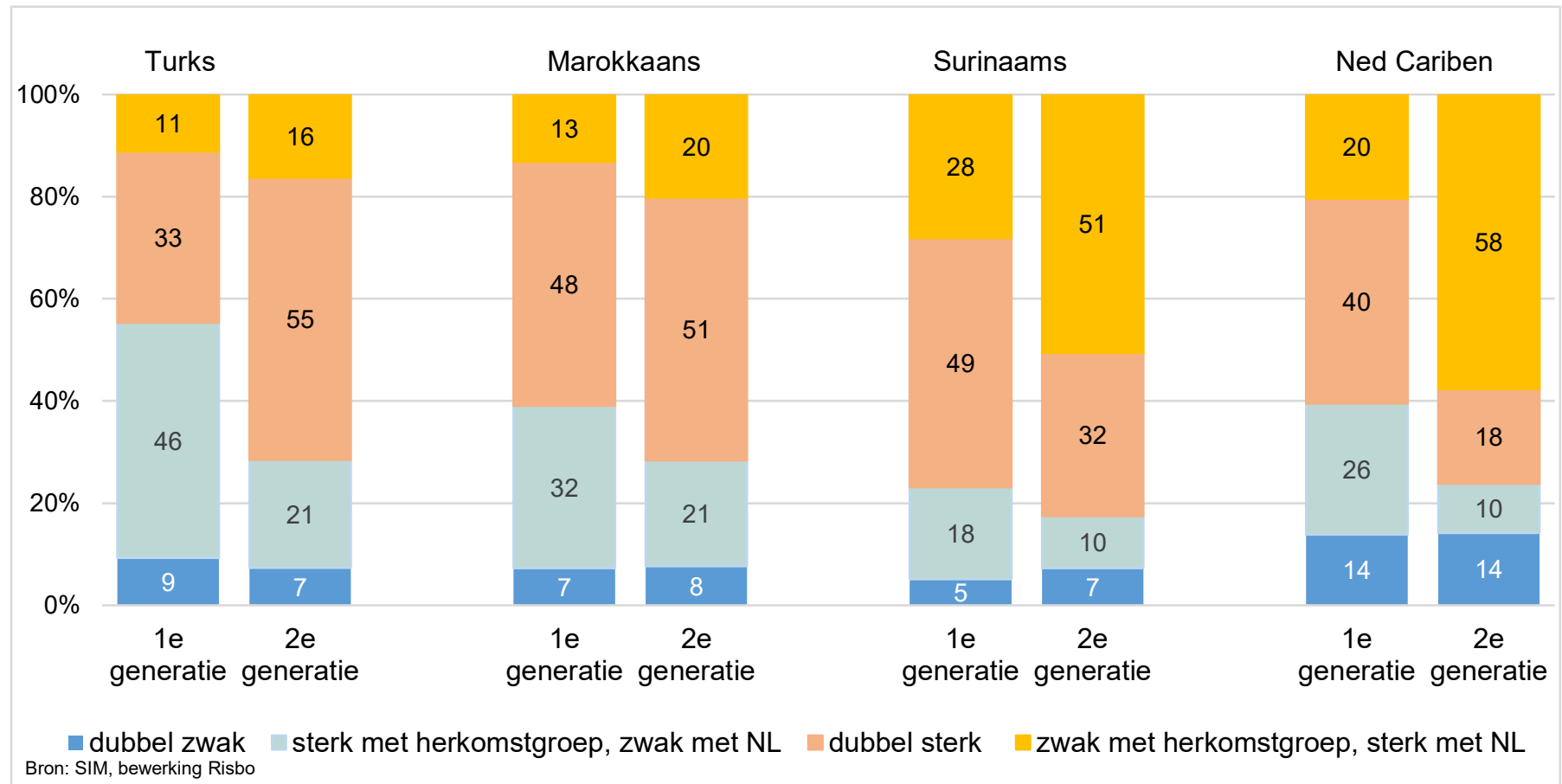

Aandeel dat zich (heel) sterk indentificeert als lid van de herkomstgroep 2011-2022 (%)

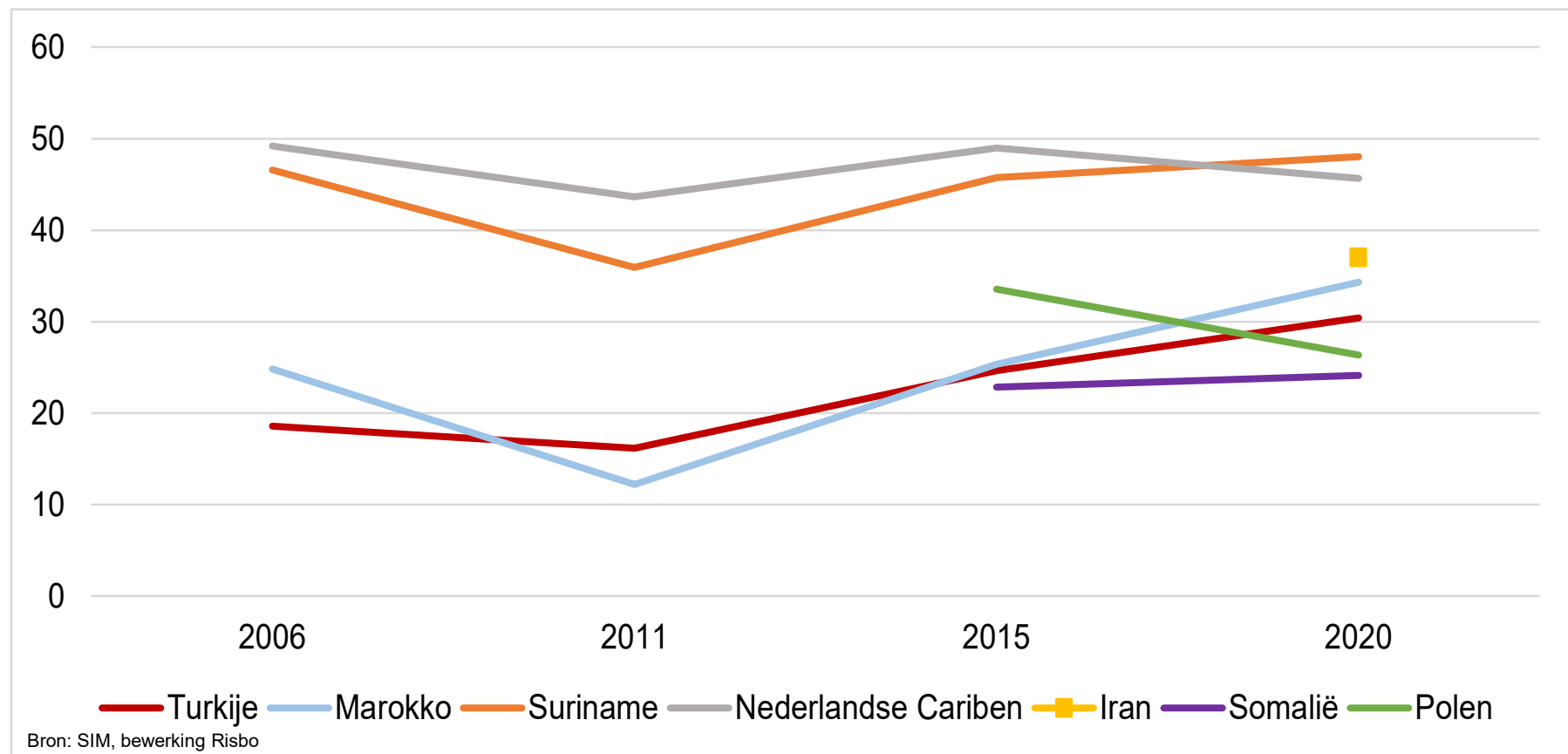

Vormen van identificatie, naar herkomst en generatie (%)

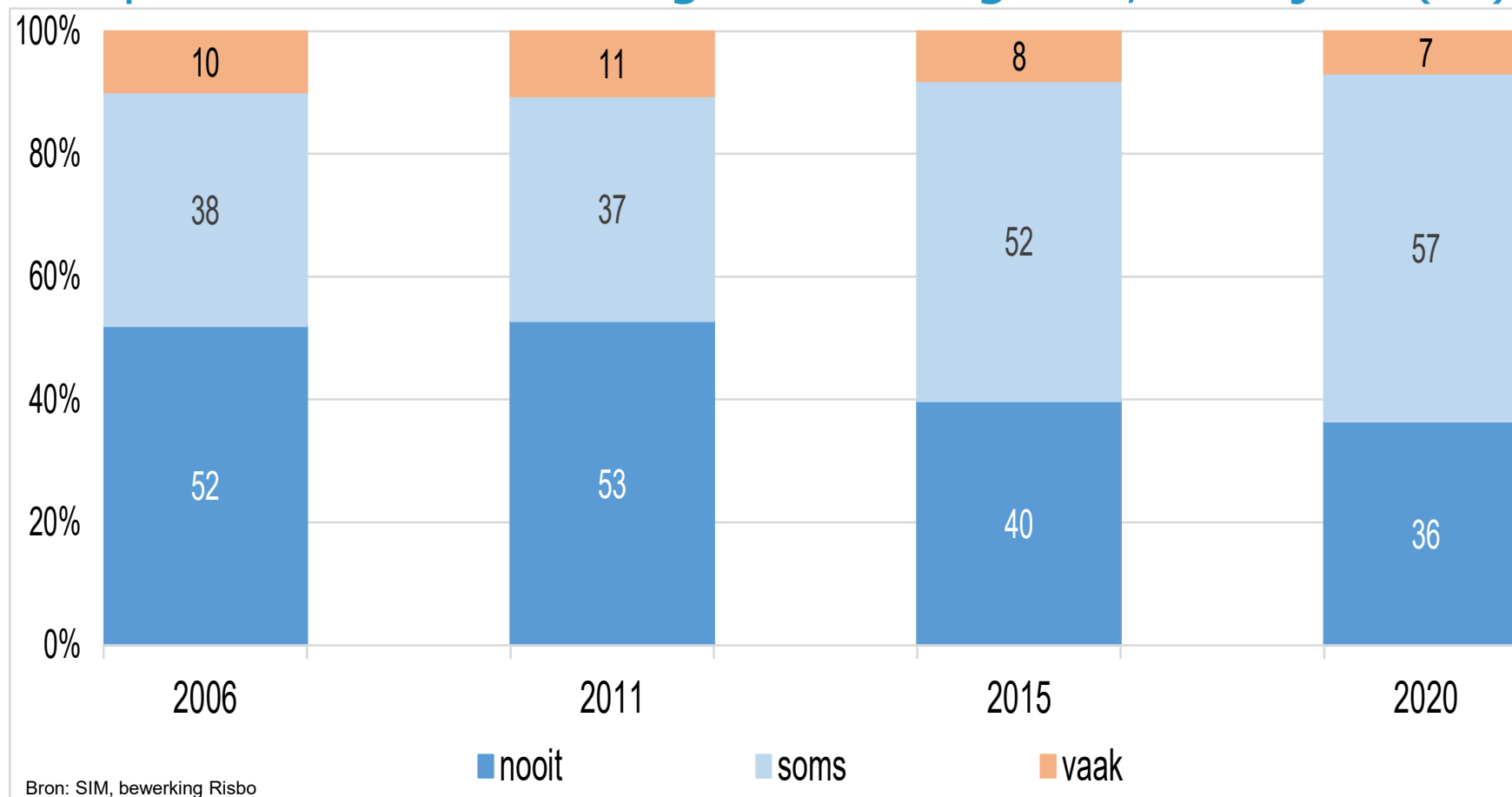

Personen die in vrije tijd vaak omgaan met personen zonder migratieachtergrond, naar achtergrond 2006-2020 (%)

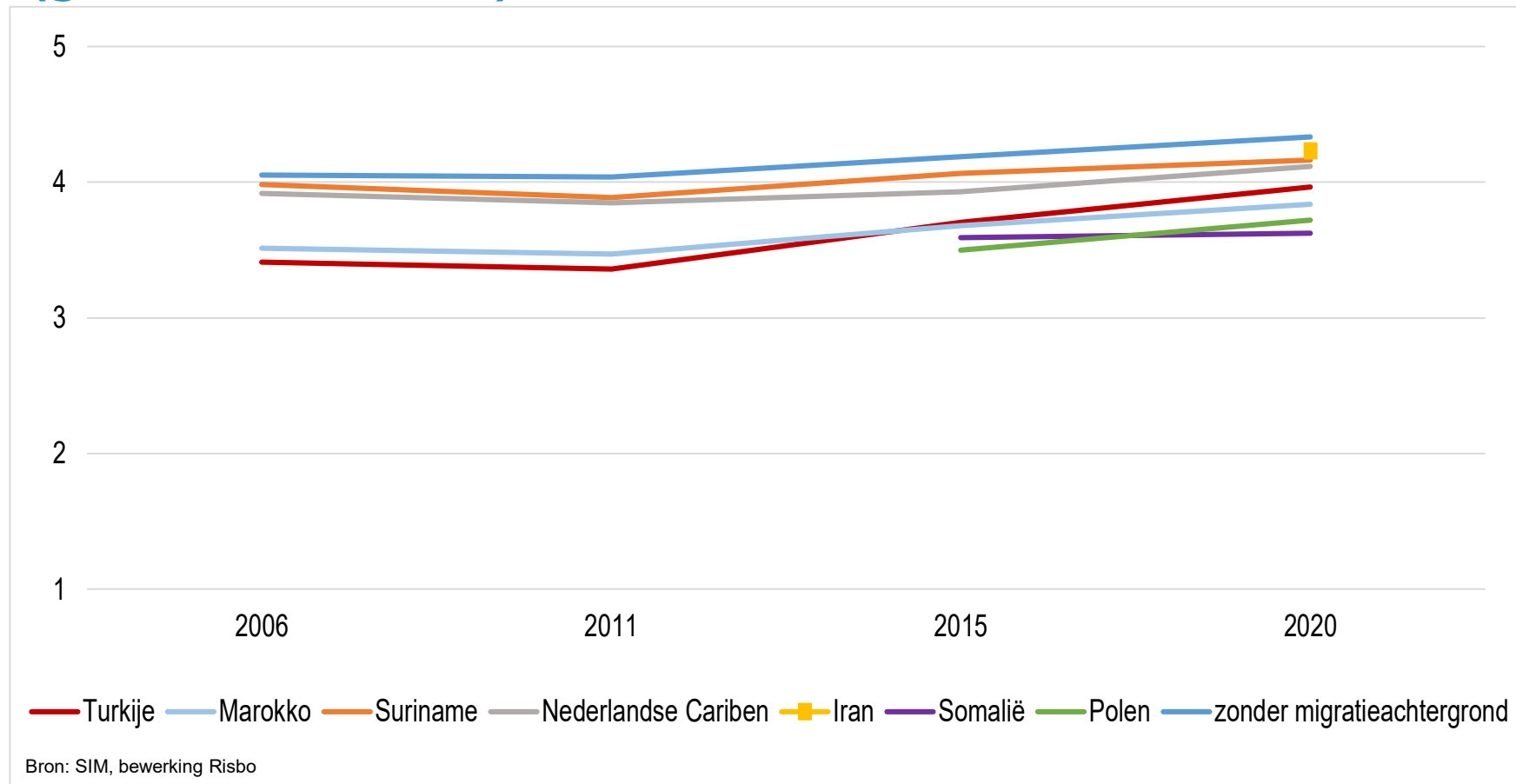

Mate van contact van personen *zonder* migratieachtergrond met personen *mèt* een migratieachtergrond, naar jaar (%)

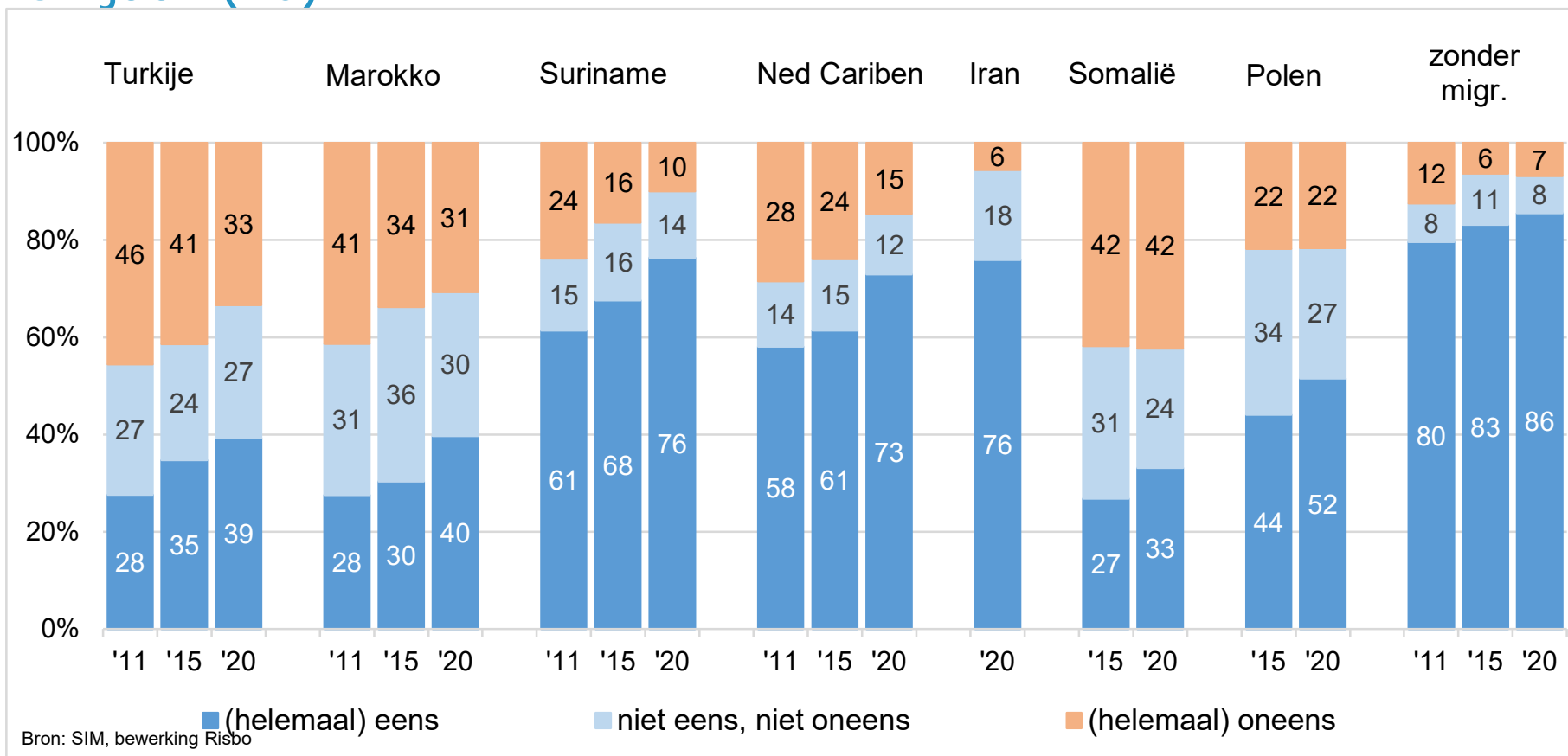

Opvattingen over genderrollen, naar herkomst en jaar (gem. schaalscore)

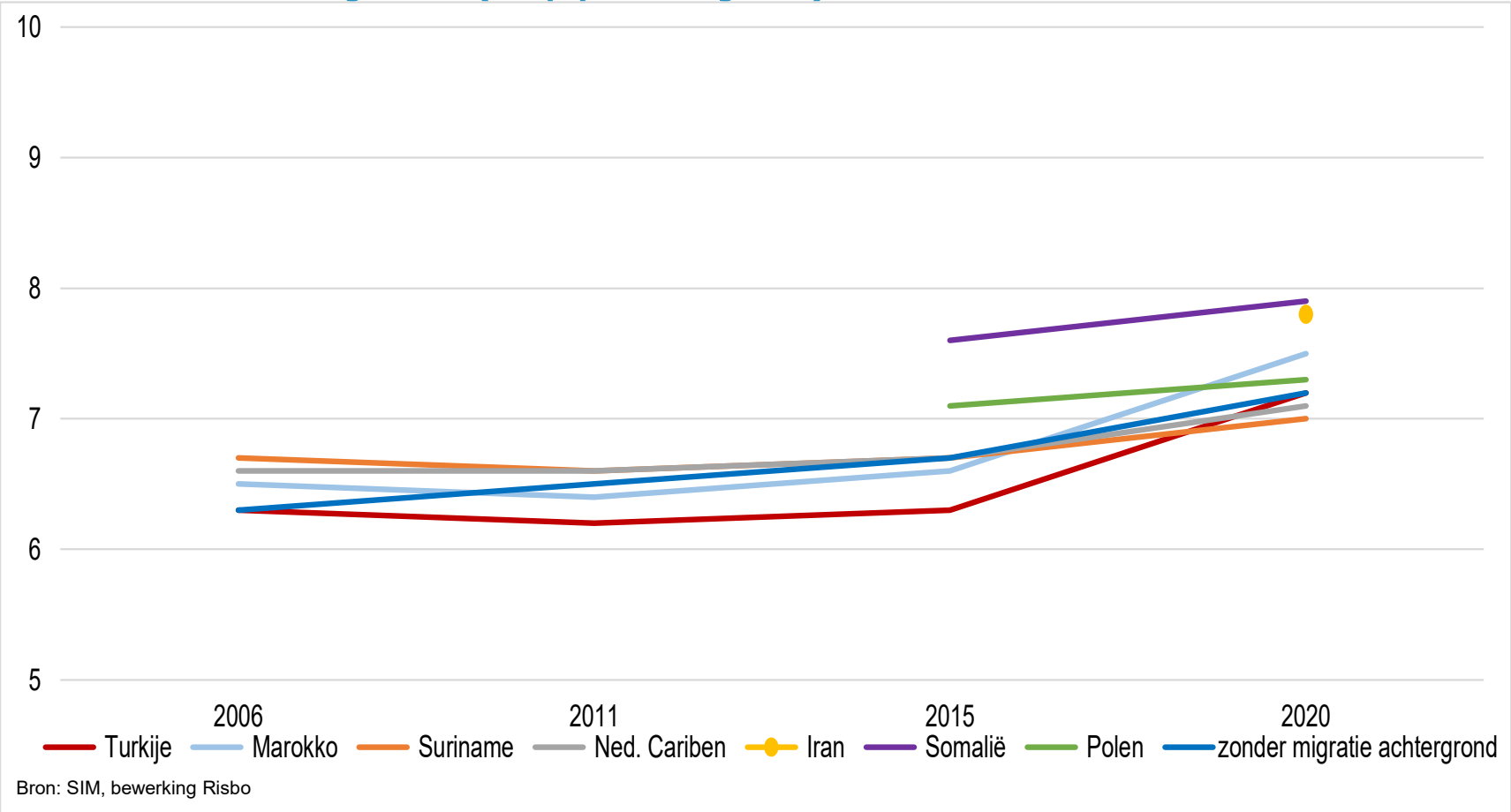

Opvatting over de stelling dat het goed is dat homoseksuelen met elkaar mogen trouwen, naar herkomst en jaar (%)

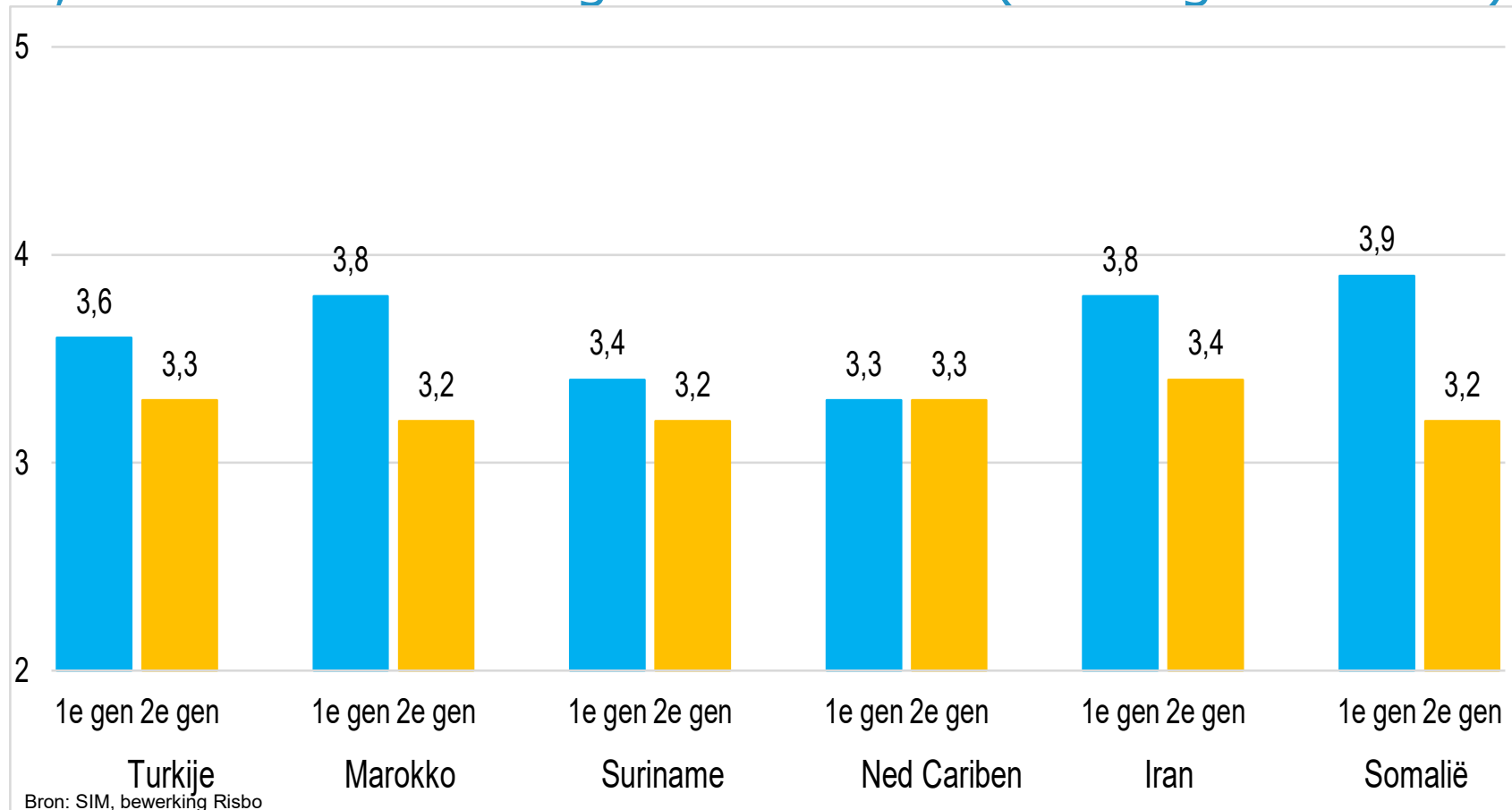
tevredenheid over de Nederlandse samenleving, naar herkomst en jaar (rapportcijfer)

Bron: SIM, bewerking Risbo

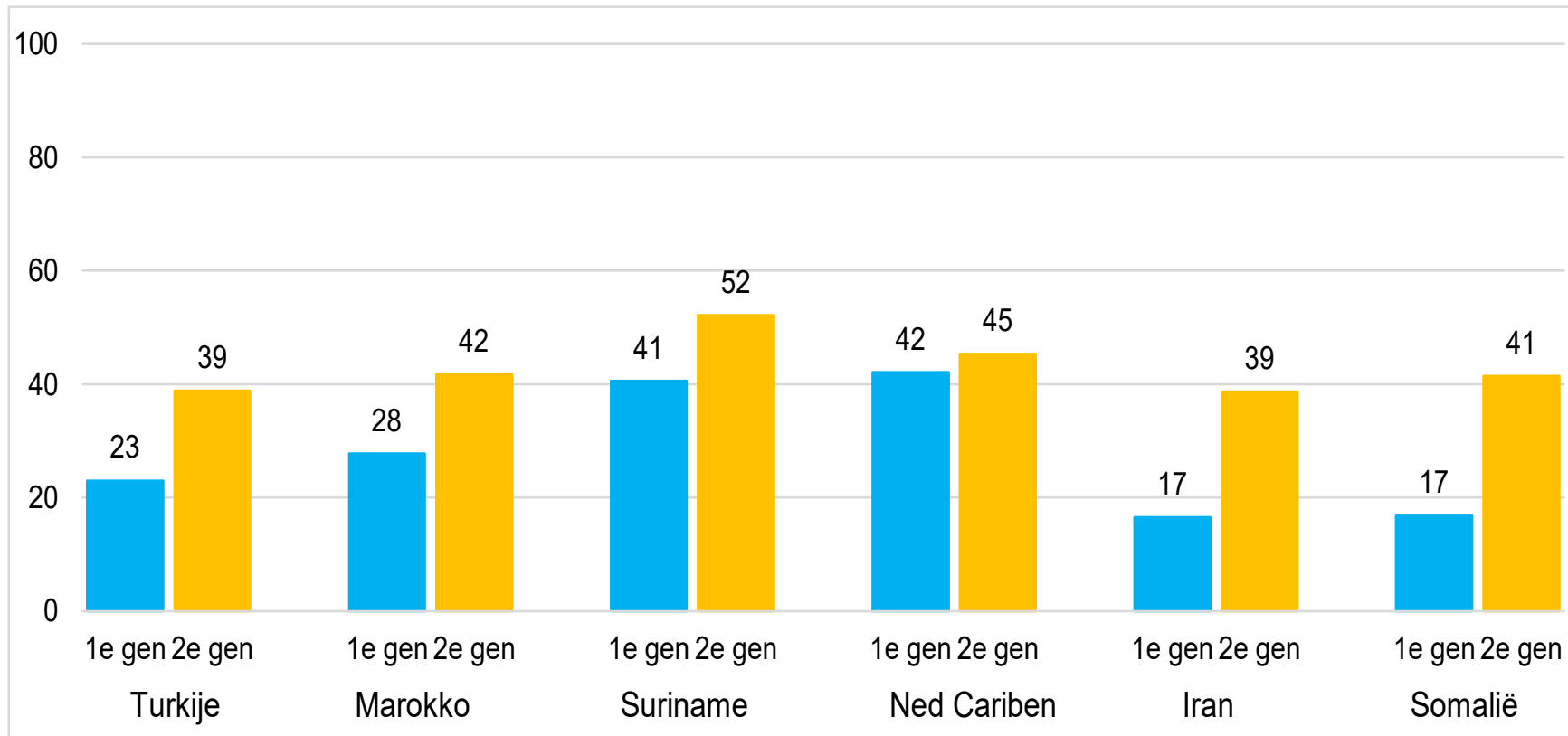

perceptie dat Nederland een open en gelijkwaardig land is, naar herkomst en generatie 2020 (schaalgemiddelde)

Percentage dat vindt dat er (zeer) vaak sprake is van etnische discriminatie in Nederland, naar herkomst en generatie (2020)

Bron: SIM, bewerking Risbo

Onderzoeksconclusie structurele dimensie

- Groepen met een migratieachtergrond hebben nog steeds een ongunstiger maatschappelijk positie dan gemiddeld maar
- Positie verbetert in absolute zin
- En sneller dan gemiddeld,
- Waarmee positie ook in relatieve zin verbetert
- En daarmee wordt de achterstand geringer

- Groepen met migratieachtergrond hebben steeds vaker evenredige posities
- En er is een tendens naar toenemende evenredigheid in de tijd (de invloed van de 'etnische factor' neemt af)

- Verbetering verloopt vooral via de 2^e generatie

Onderzoeksconclusie culturele dimensie

- Intensievere interetnische contacten
- 'modernisering' van waardeoriëntaties
 - acceptatie interetnische huwelijken
 - opvattingen over genderrollen
 - acceptatie homoseksualiteit
 - ...
- Ontwikkeling verloopt vooral via de 2^e generatie

Conclusie culturele dimensie

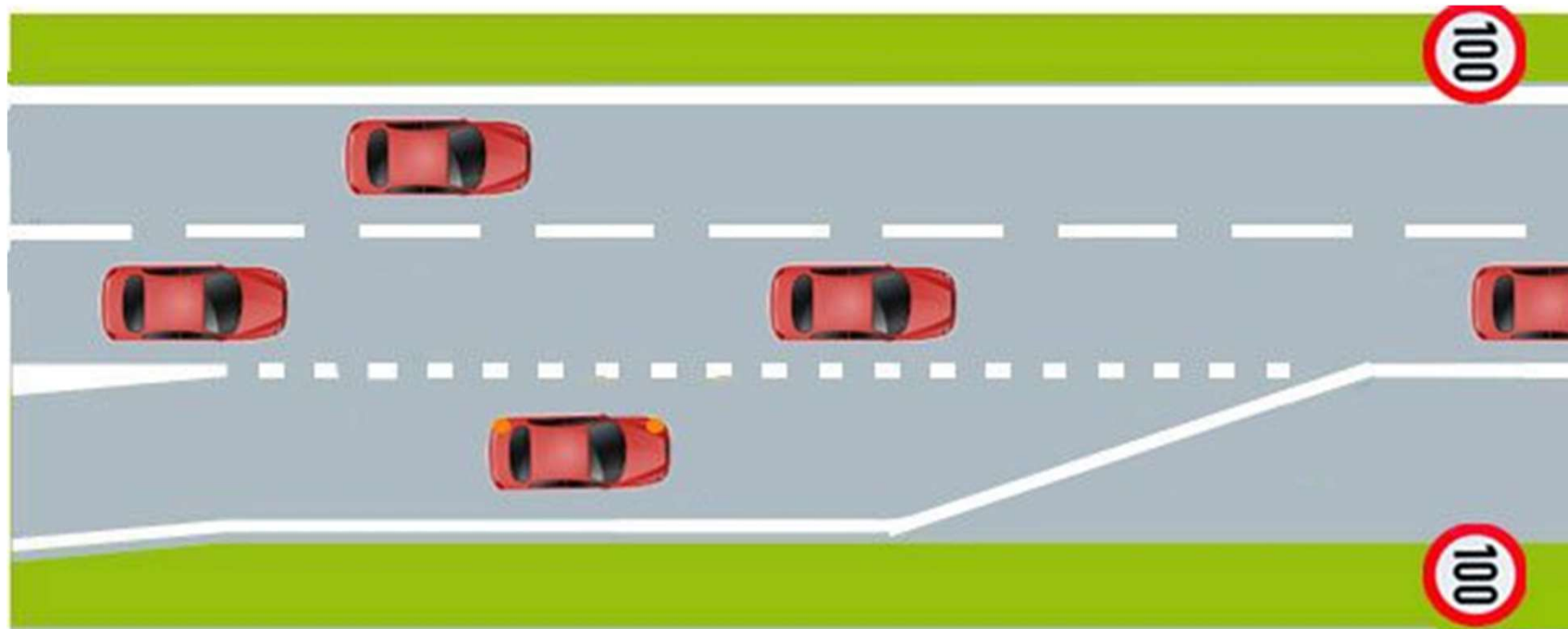
- Intensievere interetnische contacten
- 'modernisering' van waardeoriëntaties
 - acceptatie interetnische huwelijken
 - opvattingen over genderrollen
 - acceptatie homoseksualiteit
 - ...
- Ontwikkeling verloopt vooral via de 2^e generatie
 - ... Die zich vaker niet geaccepteerd en achtergesteld voelt

Integratieparadox

De meest gewortelden ervaren het sterkst uitsluiting en discriminatie

Integratie: Invoegen op de snelweg (Ahmed Aboutaleb)

... = *Samenleven*

Beleidsinzet

- Toerusten
- Toegang (gelijk speelveld)
- Sociaal vertrouwen en samenhang (Trust)

Disseminatie

- Rapporten
- Onderzoekssignalelementen
- Internet
 - CBS dossierpagina
<https://www.cbs.nl/nl-nl/dossier/dossier-asiel-migratie-en-integratie>
 - KIS
<https://www.kis.nl/>
- Dashboards
 - https://dashboards.cbs.nl/v5/kernindicatoren_integratie/
 - <https://dashboards.cbs.nl/v4/asielenintegratie/>

Best... x
Dossier Asiel, migratie en integratie x

https://www.cbs.nl/nl-nl/dossier/dossier-asiel-migratie-en-integratie

Centraal Bureau voor de Statistiek

Waar ben je naar op zoek?

English

Cijfers ▾ Arbeid en inkomen ▾ Economie ▾ Maatschappij ▾ Regio Over ons

Home

Dossier Asiel, migratie en integratie

Alle cijfers, artikelen en rapporten van het CBS over migratie, asielzoekers en de integratie van migranten in Nederland geboren kinderen.

Dit dossier is deels in onderhoud. De meest recente cijfers en artikelen met de nieuwe indeling staan in de [Rapportage Integratie en Samenleven 2022](#). Begin 2022 is CBS overgegaan op een [nieuwe indeling](#) van de bevolking naar herkomst. Het woord migratieachtergrond en de indeling naar westers/niet-westers worden niet meer gebruikt. Deze verandering wordt geleidelijk verwerkt in de tabellen op StatLine en in dit dossier.

Hoeveel immigranten komen naar Nederland?

1-3-2023 11:30

Hoeveel asielzoekers komen naar Nederland?

1-3-2023 13:00

Hoe verschillen opleiding en schoolkeuze naar herkomst?

28-2-2023 10:18

Hoe is uw ervaring met het CBS vandaag?

Selecteer het aantal sterren

☆☆☆☆☆

12:31
10-11-2023

Links

- Syrische statushouders 2023 (WODC)
- Verkenning bevolking 2050 (CBS/NIDI)
- Kennisplatform inclusief samenleven
- Syrische statushouders 2021 (SCP)

Uw mening

Items: 11.856

Typ hier om te zoeken

12:31
10-11-2023

Conclusie

- Kennis is de hoeksteen voor beleid:
 - Monitoring van doelbereik
 - Beleidsevaluatie (doeltreffendheid)
 - Beleidsontwikkeling
- Een foto is nuttig, maar een film veel nuttiger
- Beschrijven biedt *overzicht*, maar verklaren biedt *inzicht* (en ... beide zijn nodig)
- Internationale vergelijking

TNX!